

Vysoká škola zdravotnická, o.p.s.

PRAHA 5

PROŽÍVÁNÍ TĚHOTENSTVÍ A PORODU U ROMSKÝCH ŽEN

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PETRA BĚLÁKOVÁ

Praha 2014

Vysoká škola zdravotnická, o.p.s., PRAHA 5

Prožívání těhotenství a porodu u romských žen

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Petra Běláková

Stupeň kvalifikace: bakalář

Komise pro studijní obor: Porodní asistentka

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jitka Němcová, PhD.

Praha 2014

VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNICKÁ, o. p. s.
se sídlem v Praze 5, Dušková 7, PSČ 150 00

Běláková Petra
3. A PA

Schválení tématu bakalářské práce

Na základě Vaší žádosti ze dne 30. 7. 2014 Vám oznamuji
schválení tématu Vaší bakalářské práce ve znění:

Prožívání těhotenství a porodu u romských žen

Experiencing Pregnancy and Childbirth among Roma Women

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Jitka Němcová, PhD.

V Praze dne: 20. 8. 2014

doc. PhDr. Jitka Němcová, PhD.
rektorka

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje literatury jsem uvedla v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním mé bakalářské práce ke studijním účelům.

V Praze dne 30. 08. 2014

.....

podpis

Poděkování

Děkuji doc. PhDr. Jitce Němcové, PhD. za rady a pomoc při psaní bakalářské práce a dále děkuji MUDr. Zdence Chládkové za podporu a trpělivost při psaní této práce.

ABSTRAKT

Petra BĚLÁKOVÁ. *Prožívání těhotenství a porodu u romských žen*. Vysoká škola zdravotnická, o. p. s. Stupeň kvalifikace: Bakalář (Bc.). Konzultant: doc. PhDr. Jitka Němcová, PhD. Praha 2014. 57 s.

Tématem bakalářské práce je seznámení s romským etnikem, především s romskými ženami při plánování těhotenství, v těhotenství a při porodu. V práci se zabýváme zejména chováním romských žen a jejich pochopením v oblasti těhotenství a porodu. Důležitou součástí je také možnost dodržování romských zvyků.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jestli na pracovištích nepřevládá ovzduší rasových předsudků, zda personál akceptuje přání romských rodiček. Dalším cílem je zjistit, jak ženy těhotenství a porod plánují a prožívají.

Klíčová slova: Menšina. Porod. Rasové předsudky. Romové. Šestinedělí. Těhotenství.

ABSTRAKT V AJ

Petra BĚLÁKOVÁ. *Experiencing Pregnancy and Childbirth among Roma Women*.
College of Health, o. p. s. Level of qualification: Bachelor (Bc.). Supervisor: doc. PhDr.
Jitka Němcová, PhD. Prague 2014. 57 p.

The topic of this bachelor thesis is dealing with pregnancy in Roma women, planning pregnancy, during pregnancy, and at the labour. The text describes the behaviour of Roma women and their understanding of pregnancy and labour. An important part is the possibility to keep Roma habits.

The aim of this thesis is to determine if the racial prejudice predominates work atmosphere, whether the staff accepts the wishes of Roma mothers. Another objective is to determine how women plan and experience their pregnancy and childbirth.

.

Keywords: Childbirth. Color prejudice. Minority. Pregnancy. Puerperium. Roma.

OBSAH

SEZNAM TABULEK

SEZNAM GRAFŮ

ÚVOD	11
1 HISTORIE ROMSKÉ POPULACE	13
2 ROZLIŠENÍ ROMŮ DLE HISTORIE	15
2.1 Slovenští Romové	16
2.2 Olašští Romové	18
3 OBECNÁ SPECIFIKA OŠ. PÉČE O ROMSKOU POPULACI	19
4 ROMSKÉ ŽENY A PLÁNOVÁNÍ TĚHOTENSTVÍ	21
4.1 Romské ženy a těhotenství	22
4.2 Romské ženy a prenatální kontroly	24
5 ROMSKÉ ŽENY A POROD	25
5.1 Romské ženy a péče na porodním sále	26
5.2 Romské ženy a šestinedělí	27
5.3 Romské ženy a výchova dětí	28
6 ROMSKÉ ŽENY A JEJICH PRANOSTIKY	30
7 PRŮZKUM	32

7.1 Metodika průzkumu	32
7.2 Průzkumný soubor	32
7.3 Průzkumné cíle	32
7.4 Průzkumné otázky	33
7.5 Metodika dotazníku	33
8 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ	33
9 VYHODNOCENÍ PRŮZKUMNÝCH OTÁZEK	51
10 DISKUZE	53
11 DOPORUČENÍ PRO PRAXI	55
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	
SEZNAM PŘÍLOH	

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1	Věk respondentek?.....	34
Tabulka č. 2	Nynější počet dětí??.....	36
Tabulka č. 3	Kolik dětí plánujete?.....	37
Tabulka č. 4	První těhotenství?.....	38
Tabulka č. 5	Plánování těhotenství?.....	39
Tabulka č. 6	Užíváte antikoncepci?.....	40
Tabulka č. 7	Žije s vámi otec dětí?.....	41
Tabulka č. 8	Návštěvy u gynekologa?.....	42
Tabulka č. 9	Vyšetření v těhotenství?.....	43
Tabulka č. 10	Proč jste nechodila na vyšetření?.....	44
Tabulka č. 11	Přípravy na porod?.....	45
Tabulka č. 12	Vy a romské zvyky.....	46
Tabulka č. 13	Přání dle zvyků v porodnici?.....	47
Tabulka č. 14	Partner u porodu?.....	48
Tabulka č. 15	Spokojenost s personálem?.....	49
Tabulka č. 16	Rasové předsudky v porodnici?.....	50

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1	Věk respondentek?.....	34
Graf č. 2	Nynější počet dětí??.....	36
Graf č. 3	Kolik dětí plánujete?.....	37
Graf č. 4	První těhotenství?.....	38
Graf č. 5	Plánování těhotenství?.....	39
Graf č. 6	Užíváte antikoncepci?.....	40
Graf č. 7	Žije s vámi otec dětí?.....	41
Graf č. 8	Návštěvy u gynekologa?.....	42
Graf č. 9	Vyšetření v těhotenství?.....	43
Graf č. 10	Proč jste nechodila na vyšetření?.....	44
Graf č. 11	Přípravy na porod?.....	45
Graf č. 12	Vy a romské zvyky?.....	46
Graf č. 13	Přání dle zvyků v porodnici?.....	47
Graf č. 14	Partner u porodu?.....	48
Graf č. 15	Spokojenost s personálem?.....	49
Graf č. 16	Rasové předsudky v porodnici?.....	50

ÚVOD

Základem bakalářské práce je seznámení personálu nemocničních zařízení s romským etnikem. Romové se na naše území dostali už ve 14. století a žijí mezi námi už 600 let. První záznamy o Romech se vedou v oblasti dnešní Indie, i jejich jazyk je až velmi podobný indštině. Romové byli v dřívějších dobách označováni jako kočovný národ a u některých romských obyvatel tento kočovný pud přetrvává do dnešní doby. Jsou ochotni se neustále stěhovat.

V naší bakalářské práci se zaměřujeme na romské ženy jako na pacientky v nemocničním zařízení, především tedy na porodním sále. Každý zdravotník se již setkal s romskými pacientkami a každá porodní asistentka se setkala s romskou rodičkou. Romské ženy jsou mnohdy hlučné a nepřizpůsobivé, ale proč to tak je? Romské ženy a dívky jsou vychovávány v prostředí, kde je rodina a život nejdůležitějšími hodnotami. Hlučnost je jen vyústění strachu o svůj život a nepřizpůsobivost je základem neznalosti a nedostatkem informací. Velmi důležité je si romskou pacientku získat již při prvním kontaktu.

Nedostatek informací a odtažitý přístup romskou pacientku k nedůvěře. V této práci bychom chtěli přiblížit chování romských pacientek a jejich důvod a dále také bychom chtěli poukázat, proč se romské ženy v určitých situacích chovají velmi zvláště a námi tím nepochopeně. U romského obyvatelstva je známé, že jsou nedůsledné v preventivních prohlídkách a kontrolách v těhotenství. Proč tomu tak je? Protože rodina je základ života pro romskou komunitu a není nic důležitější. Pokud má tedy romská žena např. kontrolu v poradně u svého gynekologa a někdo z rodiny má problém, žena neváhá tuto prohlídku vynechat jen proto, aby pomohla své rodině.

Romské ženy jsou velmi ovlivňovány prostředími, ve kterém žijí a kde jsou vychovány. Každá žena žijící v romské komunitě je připravena od dětství na život, kde zvládá péči o muže a děti. Pro každou romku jsou děti dar od Boha, ať se jedná od první, nebo již několikáté dítě. Každá dívka narozena v romském prostředí je již od malička vychovávána k tomu, že má na starosti mladší sourozence a musí pomáhat v domácnosti. Chlapci jsou vychováni k pomoci otcům s řemesly, nebo s drobnými opravami.

Pro Romy není důležité to, zda jejich děti studují, ale to, aby v dospělosti byli dobrými matkami a otci a již od útlého věku je připravují a učí na tento život a předávají se s generace na generaci. Stejně tak i tradice a pověry, na kterých Romové velmi lpí, hlavně v těhotenství a při porodu. Pro zdravotnický personál je důležité, aby ženám v těchto zvycích nebránily a umožnily jim porod dle jejich přání a tím si získají i důvěru romské komunity.

1 HISTORIE ROMSKÉ POPULACE

Historie Romů není ani v dnešní době příliš jasná. Neustále se vedou spekulace, kde se Cikáni vzali a odkud vlastně pochází. Vše co se do této doby o Romech ví, pochází ze dvou hlavních zdrojů, mezi které se uvádí především jazyk, který bez jakýchkoliv pochyb je přiřazován k Indické kultuře a dále pak z dávných zdrojů jako jsou různé dokumenty, soudní zápis, nebo také církevní spisy.

O původu Romů píše Werner Cohn ve své knize Cikáni (2009). Popisuje zde, jak je romský jazyk až nápadně podobný Indickému jazyku a to především v lexikální sféře, ale nejvíce pak ve sféře gramatické.

První zmínky o Romech v Evropě jsou datovány v dochovaných dokumentech již ve 14. století a tím můžeme říci, že Romové mezi námi žijí už přes 600 let. V dochovaných dokumentech se nachází významná spojitost mezi tehdejšími Romy a jejich potomky v dnešní době. Jde především o kulturní podobnost.

Romové v minulosti byli označováni jako kočovný národ a už na počátku byli mimo společnost. Po celá staletí panovalo a panuje mezi Cikány a „ne“ Cikány jisté napětí, které je dáno především jejich kočovným životem a tím, že se živil dle svých vlastních představ a ne dle představ společnosti. Romské ženy předpovídaly ve vesnicích a městech budoucnost, jiní ze skupiny kradli jídlo a datuje se, že Romové kradli i děti.

Romové do Evropy putovali přes Arménii a Persii, kde pobývali ve stanech a živil se svými řemesly. U mužů se jednalo nejčastěji o kovářské práce, či házení noží a u žen výklad budoucnosti.

Každá romská žena uměla číst budoucnost a byla pro ně ostuda jít si nechat vyložit budoucnost k jiné cikánce.

Romové jako kočovný národ se dostali až do Rumunska, kde na ně čekali s tzv. „otevřenou náručí“, ovšem ne na dlouho. Rumuni jako takový si romské kočovníky vybrali jako své otroky a toto zotročování trvalo až 500 let. Takto podobně to měli romští kočovníci také ve Španělsku, kde je již v 15. století drželi v uzavřených

územích. Nejvíce se dařilo Romům v Rusku a také v Turecku, kde se mohli romští muži zdokonalovat v kovářských povoláních u tureckého loďstva.

Největší nárůst Romů byl zaznamenán, když Amerika zrušila otroctví. Rumunsko se přidalo a propustilo své romské otroky. Tito otrokáři neváhali a přesunuli se do Ameriky a Austrálie a západní Evropy.

V době 2. světové války byli romští muži převážně využíváni pro svoje výborné jezdecké umění na koních. Při rozdělení Rakouska-Uherska. Romové, kteří se v té době zdržovali na Rakouském území, byli nuceni se připojit k nacistickému Německu a tím byli používáni k pokusům a zavírání do koncentračních táborů. Počet romských obětí se odhaduje až na 1,5 milionů. Romové co přežili, se domáhali spravedlnosti, ale byli označeni a zavrženi jako lháři.

Po této době se pomalu Romové společně zorganizovali a založili Romskou unii, kde se zabývají zdravím, zaměstnaností a vzděláváním.

Romové získali na 1. mezinárodním sjezdu v roce 1971 v Londýně svojí vlastní vlajku, která znázorňuje modrý a zelený pruh, které symbolizují život kočovníků na zemi pod modrou oblohou, a dále vlajka obsahuje 16 červených čaker, které symbolizují pouto Romů k Indickému národu. Na 1. mezinárodním sjezdu byla také přijata romská hymna, která nese název Gejľem, gejľem. Tato hymna není příliš známá a v dnešní době je u českých Romů považována za hymnu píseň Čhajori romani. Romové získali své označení „Romové“ v roce 1990 a byli označeni jako národ. (COHN, 2009), (BALVÍN, 2012)

2 ROZLIŠOVÁNÍ ROMŮ DLE HISTORIE

Romové a jejich rozlišení bývá ve dvou skupinách a to jak se rozdělují Romové mezi sebou a pak, jak je rozdělují ne-Romové. Největší rozdělení Romů nastalo po 2. světové válce, kdy se na českém území usídlili dvě skupiny, a to Romové slovenští, jichž je v této době na našem území nejvíce a pak Romové maďarští. Tyto skupiny Romů se velmi liší také z pohledu pracovního. Romové, kteří se usadili již dříve, než před zákazem kočování si svá řemesla předávali po generacích a jejich původ je, jak už bylo zmiňováno právě v Indii. Jednalo se především o kovářství, košíkářství, nebo broušení nožů.

V roce 1959 byl vydán zákaz kočování a na území dnešní České republiky se usídlili i Romové olašští. Olašští Romové jsou zvláštní romská skupina, do našich zemí přikočovali z dnešního Rumunska, Valašska a Moldávie. Nejen, že kočovali až do úplného zákazu kočování, ale také jsou skupina velmi samotářská, která se nesnese s romskými usedlíky. Romové kočovní nebo jinak zvaní „olašští“, se věnovali především krádežím, handlování, jízdě na koních a ženy se zajímali o věštění z dlaní.

Romové rozdělují sami sebe také na městské a venkovské. Městští Romové jsou Romové, kteří žijí mezi ostatními, tedy ne-Romy, ať už v jejich těsné blízkosti, nebo na okrajích města, čtvrtích nebo jen domech. Ve většině případů se zapojují do společnosti a mají snahu s ostatními obyvateli vycházet v určité symbióze, jak v oblasti pracovní, tak i sociální, nebo kulturní. Právým opakem jsou Romové žijící na vesnicích, jinak řečeno v osadách. Tito obyvatelé se neradi přizpůsobují okolí a ctí si své tradice a kultury.

Rozdělení Romů je široké a mezi časté dělení patří také rozdělení dle bohatství. Toto rozdělení je asi nejznámější, protože se tak rozlišují lidé v celém světě a ve všech populacích jsou známé výrazy jako chudý a bohatý. Mezi nejbohatší Romy se mohli řadit především zpěváci, kteří si vydělávali svým zpěvem jak na ulicích, tak i na různých kulturních akcích. Naopak mezi nejchudší byli vždy považováni olašští Romové, ale od 50 let se jim začalo dařit a dnes patří mezi ty nejbohatší Romy ve světě. Jejich největší vidinou a bohatstvím je zlato. Za nejchudší Romy byli a jsou považováni

Romové z východního Slovenska. (IVANOVÁ, ŠPIRUDOVÁ, KUTNOHORSKÁ, 2005)

Dělení z pohledu neromského obyvatelstva

Tento pohled je velmi těžký, jelikož většina populace nezná historii a vlastní dělení Romů a tak se uchylují k jednoznačnému rozdělování, a to především, že v naší republice jsou Romové „slušní“ a „neslušní“. Je to dáno hlavně snahou Romů začlenit se do společnosti. Pokud se jim to podaří, jsou bráni za „slušnou“ skupinu Romů, která se dokáže socializovat a je tím pádem na ně nahlíženo jinak.

Mezi druhé rozdělení, které jsou obyvatelé schopni vnímat je rozdělení dle barvy pleti. Nejznámější jsou tzv. „hnědí“ Romové s tmavou barvou kůže a tmavými vlasy a také svojí hlučností. Tato skupina představuje největší část Romů na území naší republiky.

Olašští Romové mají naopak světlejší barvu kůže, mohou mít i světlé vlasy a jsou typické svými zvyky. Nosí široké, barevné oblečení, bývají ověšeni šperky, prsteny, náušnicemi a to zejména z důvodu, že je to pro ně znamená bohatství a věří, že je to ochrání před zlými nemocemi.

2.1 Slovenští Romové

Romové patří mezi nejpočetnější skupinu přistěhovalců, které obývají Českou republiku. V přepočtu na obyvatele se udává 250-300 tisíc obyvatel. V České republice se nachází více romských skupin, mezi které patří Romové slovenští, moravští, čeští, olašští a sintí.

Nejpočetnější skupina na území České republiky jsou Romové slovenští. Z celkového počtu Romů je těchto slovenských v naší republice 70 %. Původní název slovenských Romů byl servika Roma.

Pro tuto skupinu Romů jsou typické základní potřeby člověka. Dle Maslowa jsou pro Romy typické následující potřeby: 1. Bezpečí, 2. Nálezení někam, 3. Identifikace, 4. Lásky, 5. Úcta, 6. Prestiž. (SAMKOVÁ, 2011)

Potřeba bezpečí je pro Romy velmi důležitá, jelikož jim schází. Neustále jsou zbytkem populace napadáni. Již v historii neměly žádný pocit bezpečí, neboť byli vykořisťováni a zotročováni. Pro romské etnikum je velmi traumatizující pokud se necítí v bezpečí, dokážou se stmelit a jít proti ostatním.

Náležitost někam patřit je pro Romy klasické, protože jediné místo, kde se cítí dobře, je romská komunita. Romové jsou ochotni mezi sebe přijmout jiné etnikum, ale jen za předpokladu, že jim nenaruší ani nijak nepřeruší jejich tradiční romské hodnoty. Romskou komunitou jsou i běžně přijímáni jedinci, kteří byli dočasně s komunity vyloučeni, např. po výkonu trestu, nebo navrátilci po odstěhování.

Hlavní otázkou identifikace je co vlastně dělá Roma Romem? Rom se cítí Romem hlavně z důvodu, že se tak na něj majoritní společnost dívá a vnímá ho tak a on sám to také tak cítí. Romové se chovají tak, jak se k nim chová právě ta majoritní společnost a Romové se sami cítí za hloupé, agresivní, bezvýznamné a nepotřebné.

Láska je už od dávných dob spojena s pokračováním rodu a tím pádem i se sexuální oblastí. Podle společnosti je „romská láska“ spojována s představou skutečné lásky. Je tomu ale skutečně tak? Romové nemusí k sobě v partnerském vztahu cítit partnerskou lásku. Pokud mají rodinu, jsou svazováni také finančně a ekonomicky. Jen málokterý z Romů opustí svou ženu a děti jako je tomu u většiny majoritní společnosti. Pokud by tomu tak bylo, vysoce by stoupl počet rozvodů v České republice.

Romové se uctívají navzájem. V žádném případě se neuctívají z důvodu finanční stránky jako je tomu u majoritní společnosti, ale z důvodu toho „kdo toho více prožil“ a jak prožívali svůj život v souladu s jejich tradicemi. Romové se snažili získat si úctu většiny společnosti, ale díky konvencím nikdy nebyli pochopeni. Společnost odmítá Romy zařadit do své společnosti a to v nich probouzí značnou agresi vůči společnosti.

Prestiž a úcta jsou dvě slova, která se mohou plést. Pro majoritní společnost je prestižní člověk ten, který je bohatý. Pro romskou komunitu je to Rom, který si získá úctu a tím pádem začne být i prestižní pro ostatní. Pokud je Rom bohatý, nikdy si nezíská prestiž ani úctu, protože majoritní společnost ho vždycky identifikuje jako Roma. (SAMKOVÁ, 2011)

2.2 Olašští Romové

Olašští Rómové v dávných dobách patřili mezi nejchudší vrstvu Romů, v této době je tomu ale jinak. Jsou nejbohatší skupina Romů. Muži nosí četné zlaté přívěsky s ornamenty, kterými dokazují svoje bohatství a jsou si jisti, že je jejich zlato ochrání před zlými lidmi a nemocemi. Olašské ženy nosí honosné barevné dlouhé oděvy a pihu krásy, kterou musí mít každá „Olaška“. Je to romská skupina, která si poctivě brání, hlídá a shromažďuje svůj majetek a nikoho cizího k němu nepustí.

Mají zachovaný svůj vlastní romský jazyk a jiný jazyk odmítají přijmout. U olašských Romů jako u jediných neexistuje rovnoprávnost mezi pohlavími. Například při různých oslavách, svátcích nebo narozeninách jsou muži i ženy každý v jiné místnosti.

Muži málokdy pracují, protože oni jsou bráni jako vládci rodiny a velkou část obživy zajišťují ženy. Jde o obživu především díky krádežím, handlováním, nebo prodáváním rodinných cenností.

Svatby v olašské rodině jsou brány spíše z finančního pohledu. Muž Rom si musí najít takovou nevěstu, která má velké věno a dobře situovanou rodinu, protože svatby bývají velkolepé a celou hostinu i obřad platí otec nevěsty.

V případě osobních sporů, olachové nikdy neřeší nic s policií, ale svým vlastním soudem, nejčastěji únosem dcer svých soků, nebo v případě, že protivník nemá dceru, řeší spory domluvou se s jinou skupinou olachů a neváhají být agresivní. Tato romská skupina se s nikým tzv. „nekamarádi“ a jen tak někoho mezi sebe nepřijmou. (IVANOVÁ, ŠPIRUDOVÁ, KUTNOHORSKÁ, 2005)

3 OBECNÁ SPECIFIKA OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE O ROMSKOU POPULACI

Jací jsou Romové pacienti? Ať už se jedná o ambulanci, lůžkové oddělení nebo specializované pracoviště, všude jsou Romové známí svojí živou verbální i neverbální komunikací. Romové chtějí být za každou cenu ošetřeni co nejdříve, protože oni sami mají pocit, že nikdo nemůže mít větší bolest a také z důvodu, že se bojí diskriminace. Hlavním důvodem tohoto jejich chování je tedy strach. V případech, že se cítí být diskriminováni, neváhají použít i agresivní slovník jak na lékaře, sestry, tak i na pacienty, kteří jsou bráni na vyšetření před nimi.

V případě hospitalizace je způsob jejich vyjadřování velmi podobný. Bojí se nových věcí a odmítají velmi důrazně léčebné prostředky, se kterými mají již špatné zkušenosti. Stěžují si pak často velkému okruhu rodiny. Pokud jim někdo dále vnucuje to, co oni nechtějí, žádají o negativní revers a odchází z nemocnice.

Pokud se romský pacient rozhodne setrvat v nemocničním zařízení, ostatní členové blízké rodiny setrvávají s pacientem ať už na chodbě oddělení nebo před oddělením a odmítají toto místo opustit, dokud nemají jistotu, že je jejich rodinný příslušník v pořádku.

Návštěvy na oddělení bývají v širokém kruhu rodiny. Dříve chodila za pacientem celá rodina najednou. Nyní chodí po menších skupinkách, ale třeba i 2-3x denně. Rodina pečlivě sleduje každé počínání personálu k jejich rodinnému příslušníkovi a dost často ho komentují a ptají se na informace „proč se to dělá“. Pokud má romský pacient nějaké dietní omezení, tak rodina toto většinou ignoruje a chce pro svého příbuzného jen to nejlepší a zásobují ho jídlem. Často nosí pacientovi z domova obědy a večeře.

Velmi specifický způsob romského chování je u žen, které jsou přijímány za účelem neprospívajícího těhotenství, nebo porodu. Pokud dříve žena potratila, byla brána za cizoložnou s tím, že dítě nebylo jejího romského partnera, protože se traduje, že Romové jsou velmi duševně i tělesně silní.

Při porodu jsou ženy velmi verbálně hlučné, vyžadují tisíce léky a neustálou kontrolu jejich stavu a i probíhajícího porodu. Takto hlučně prožívají romské ženy všechny doby porodní.

Po porodu se dají romské ženy rozdělit na dvě skupiny. Jedna skupina žen zůstává se svým dítětem v porodnici po celou dobu potřebné hospitalizace a druhá skupina žen odchází z porodnice několik hodin po porodu a pro dítě si přijdou, až když mají jistotu, že bude propuštěno. Děje se to hlavně pokud má romská žena již více dětí. Díky tomuto je část romských žen v sociálním šetření. (PLEVOVÁ, 2011), (TESAŘ, 2007)

4 ROMSKÉ ŽENY A PLÁNOVÁNÍ TĚHOTENSTVÍ

„Ajsi romňi kampil, savi maro anel.“

„Lačhi romňi kerel, lekha kunurataj duj.“

„Správná žena si umí obstarat chleba.“

„Správná žena udělá z jedné koruny dvě.“

– romská přísloví o ženách (romove.radio.cz)

Pro většinu majoritní společnosti je radost, když jejich dítě studuje a je úspěšné. U romských žen je tomu jinak. Pro ně je největší radostí dítě samotné. Nemusí se učit, ani studovat, ale je důležité to, že je zdravé a že dodržuje romské zásady.

Romské ženy jsou po většinou pouze v domácnosti a nikdy nepracovaly, hlavně z důvodu plazení dětí a starání se o rodinu. Při otázce romské ženě „kolik chtěla mít dětí“ Vám odpoví, že maximálně 3, ale že každé dítě je pro ni zázrak.

Romská žena (s výjimkou olašských žen) je v domácnosti a stará se o rodinu. Muž se nikdy neúčastní vaření, protože to je povinnost ženy a pokud mu neuvaří žena, tak mu uvaří jeho matka. Pokud muž vydělá peníze, dává je ženě, aby zaopatřila rodinu a zaplatila veškeré výdaje. Každá Romka vám řekne, že první co je potřeba zaplatit je střecha nad hlavou a jídlo a ostatní výdaje nechávají volně plynout z finanční situace, nebo si mezi sebou v rodině navzájem půjčují.

Rodina je u romských žen základ, pokud je někdo v rodině svobodný je povinnost romských žen se o takového člena romské komunity postarat, ať jde o muže, nebo ženu.

Romské ženy, či dívky svá těhotenství neplánují, ale zároveň i plánují, pokud žena či dívka otěhotní, je to z velké části bráno jako štěstí, že je dívka zdravá a z druhé části je to další finanční příjem pro rodinu. Romské dívky začínají s intimním životem velmi brzo. Mnohdy, když jsou ještě pod zákonem, tedy pod 15 rok věku dívky. Pokud se romská dívka rozhodne osamostatnit se a žít s partnerem, první, co plánují, je dítě, protože jak jsem již uvedla, je to jistá finanční záruka.

V tomto případě mám osobní zkušenost s kamarádkou Natálií. V 17 letech si našla přítele a ihned plánovali první dítě. Rok a půl žila s přítelem, synem u jeho rodičů, kde jich v jednom bytě bylo 8. Při druhém těhotenství v jejích 20 letech se přestěhovali do vlastního bytu od města a snaží se být jako normální majoritní rodina.

Nyní v jejích 22 letech čeká jejich třetí dítě. Nikdy nechtěla mít velkou rodinu, protože ona sama je z 9 sourozenců a její partner má 5 sourozenců, ale své třetí těhotenství je prý další dárek od Boha. Romské ženy jsou vychovávány k velké víře k Bohu. V každé romské rodině najdeme církevní vzory k uznávání víry. Podle romských žen, tak ochrání svojí rodinu. (DANIELOVÁ, JAKOUBEK, 2002)

4.1 Romské ženy a těhotenství

Těhotenství je nejkrásnější stav pro každou ženu. Je to 9 měsíců, kdy se ženy připravují na porod a na příchod svého dítěte. Po celou dobu těchto devíti měsíců dochází v organismu žen k velkým změnám, hlavně ve vývoji plodu. Vznik těhotenství a vývoj plodu se neliší u žádné rasové skupiny. Při těhotenství dochází nejprve k oplodnění, poté k zanoření vajíčka do dělohy a jeho uhnízdění.

Pro romské ženy je těhotenství dar od Boha, protože život je pro Romy nejvyšší životní hodnota. Každý nový život je vítán. Každá ženě se tím dostane více pozornosti od okolí, protože tím, že čeká dítě, žena dokazuje, že je zdráva. K těhotenství romských žen se vztahuje mnoho negativních postojů a názorů od majoritní společnosti. Jde především o postoje a názory kvůli finanční situaci.

Romské ženy pokud zjistí své těhotenství, oznamují ho nejprve ženám v rodině a až poté svému partnerovi a mužům v rodině. Od oznámení těhotenství se na těhotnou ženu dává velký pozor a pomáhá jí celá rodina.

Nejdůležitější pro Romy je, aby žena měla neustále dostatek jídla, protože věří, že dítě bude silné a bude mít po celý život hojnost a dostatek jídla.

Romské ženy jsou v těhotenství více náladové a většina těchto žen je i více verbálně hlučná, protože chtějí okolí upozornit na své těhotenství. Psychika v těhotenství u romských žen se mění jak důvodů fyzických, díky změnám v jejich těle, ale také z důvodů ekonomické povahy.

U romských žen je velmi běžné i těhotenství nezletilých dívek. Romské dívky začínají se sexualitou velmi brzo, proto je velká část nezletilých matek romské národnosti. Romské matky berou těhotenství svých dcer jako osud a normální průběh, protože pro ženy je důležité jejich dítě jako takové a ne jejich vzdělání, nebo práce.

Těhotenství u takto mladých dívek je doprovázeno mnoha komplikacemi, protože organismus mladých dívek ještě není zcela vyvrálí pro reprodukci a změny těla a organismu v těhotenství.

Mladé romské dívky také nemají zcela zažitý vhodný stravovací režim a neuvědomují si, že v těhotenství se musí mnohé změnit, hlavně své zlovyky. U Romek jak už je psáno, bývá těhotenství bráno jako dar, ale romské ženy mají slabou vůli na překonání svých zlovyků. Mezi nejčastější zlovyky romských žen a dívek, nezávisle na věku je kouření a alkohol. Romské ženy v těhotenství mnohdy přestanou pít alkohol, ale nikdy se nevzdají kouření ani na doporučení lékaře. Mnohé romské ženy se spíše než radami lékaře řídí radami starších žen v romské komunitě, protože mají bohaté zkušenosti.

V těhotenství mají ženy romské pověry týkající se porodu. Tyto pověry budou uvedeny v kapitole 6. Tyto pověry vznikly v dobách, kdy romské ženy žily na vesnici v osadách a rodily doma za podpory jedné z nejstarších romských žen s velkými zkušenostmi. Mnoho z pověr se traduje až do dnešní doby. Romky se v dnešní době velmi snaží přiblížit a zapadnout do majoritní společnosti a chtějí родit pouze v porodnicích.

Tyto pověry a tradice jsou předávány vždy z matky na dceru a v případě těhotenství některé z romských dívek a žen jsou jim tyto pověry neustále předkládány, aby těhotná neohrozila život svůj nebo život plodu.

V případě problému v těhotenství, kdy se stav ženy mění náhle z plného zdraví, se žena nejprve poradí s ostatními ženami v rodině a poté teprve navštěvují lékaře. Pokud ovšem nejde o akutní stavy krvácení, nebo jsou ohroženy vitální funkce ženy. V takovém případě se ihned volá RZP.

Většinou ženu nedoprovází partner, ale vždy příbuzné ženy v rodině a tím, že mají strach o život své příbuzné a jejího plodu dožadují se velké a okamžité pozornosti

a domáhají se velmi stručných informací o zdravotním stavu své příbuzné. (KUZNÍKOVÁ, 2011)

4.2 Romské ženy a kontroly v prenatalní poradně

Prenatální kontroly jsou v těhotenství velmi důležité. Jde o celkové zabezpečení ženy a kontrola jejího stavu v těhotenství, hlídání stavu při již probíhajících chorobách, nebo hrozících chorobách. Vyšetření v těhotenství se rozděluje na pravidelné a nepravidelné kontroly. Pravidelné jsou návštěvy gynekologa jednou za měsíc a nepravidelné jsou různá doplňková vyšetření týkající se těhotenství.

Romské ženy pravidelně dochází ke svému gynekologovi a mají zažito, že toto k těhotenství patří a potřebují jistotu, že je jejich dítě v pořádku. Romské ženy při vyšetření inklinují raději k lékařkám, jako ženám, které jim více rozumí. Romské ženy jsou velmi stydlivé a nepřejí si mít u vyšetření další osoby, a to ze strany personálu, ale i z rodiny.

Při doplňkových vyšetřeních tedy nepravidelných kontrolách se romské ženy příliš neuchylují. Pokud od svého praktického gynekologa nedostanou žádanku na vyšetření, tak tato vyšetření zcela vynechávají. Nejčastěji z důvodu strachu o sebe a plod, nebo z finančních důvodů, nejčastěji v případě prvotrimestrálního screeningu, který je v některých zařízeních placený.

Rodina je pro Romy na prvním místě, proto kontroly u gynekologa vynechají pouze v případě, že romskou ženu někdo v rodině potřebuje, v tom případě neváhají a věnují se raději rodině, než návštěvě gynekologa, nebo jiného lékaře. (PLEVOVÁ, 2011)

5 ROMSKÉ ŽENY A POROD

Porod začíná pravidelnými kontrakcemi a končí porodem plodu a poté porodem placenty. Porod rozdělujeme na IV. doby porodní.

- I. doba porodní začíná prvními pravidelnými kontrakcemi a končí zánikem branky.
- II. doba porodní začíná zánikem branky a končí porodem plodu.
- III. doba porodní začíná porodem plodu a končí porodem placenty.
- IV. doba porodní je pasivní, kdy žena odpočívá 2 hodiny po porodu na porodním sále. (BINDER, 2011)

Porod je náročná životní situace pro každou ženu. Nejinak je tomu i u romských žen. Ke každé romské pacientce je důležité přistupovat individuálně podle stupně jejího chápání. (SLEZÁKOVÁ, 2011)

V dřívějších dobách rodily Romky pouze v domácím prostředí, protože se bály začlenit do společnosti nebo byly společností odsuzovány. V dnešní době se již tyto romské ženy podvolily majoritní společnosti a rodí v porodnicích.

Romské ženy jsou v I. době porodní velmi hlasité a nespolupracující, mnohdy i agresivní. Toto chování vyplývá z jejich výchovy v rodině. Romové bývají nesamostatní, jsou zvyklí, že mají neustále u sebe rodinu. Dalším důvodem jejich hlasitého a hlučného chování vychází z jejich slabé vůle a velké netrpělivosti. Při porodu se často dožadují okamžité pomoci a vyžadují mít personál neustále ve své blízkosti jak důvodu strachu ze samoty tak z důvodu strachu z problému při porodu, protože život její a jejího dítěte je pro Romy to nejdůležitější a nejcennější.

Romská žena se při porodu může cítit méněcenná a z toho vyplývá její agresivita. Často bývají romské ženy při porodu temperamentní a hlučné z důvodů, že cítí nespravedlnost k jejich osobě ze stran personálu. Může jít o rasové předsudky, ale i o nedostatek informací ze stran personálu.

Při vypuzování plodu jsou romské ženy velmi hlasité, protože strach z bolesti je větší než při kontrakcích a jejich sténání je velmi hlasité i když ví, že tato bolest brzy skončí. Pomáhá jim to vyrovnat se s bolestí, protože se s ní jinak vyrovnat neumí. U romských žen i mužů je křik a pláč jediný druh ventilace bolesti.

Po porodu plodu je pro ženu velmi důležité vědět, zda je její dítě v pořádku. Je to první otázka, kterou klade romská žena k personálu. Pokud se jí nedostane okamžité odpovědi, zeptá se beze studu znova a více nahlas. Porod placenty již pro romskou ženu není emočně tak silný. Většina romských žen cítí šití episiotomie i přes anestetikum, ale tuto bolest už umí ovládat. Nekřičí, ale pouze si ulevují nadávkami, nebo volají Boha na pomoc, jako silně věřící. (PLEVOVÁ, 2011)

5.1 Péče o rodičku na porodním sále

Nejdůležitější při porodu romské pacientky je získat si jejich důvěru. Důvěra romských žen se nezískává snadno. Důležitý je již první dojem a první rozhovor sestry i lékaře s romskou pacientkou, ale také s její rodinou.

Ženy většinou špatně snáší hospitalizaci a potřebují mít ze stran personálu někoho, komu mohou věřit. Může jít o sestru, porodní asistentku, nebo lékaře. Protože z důvodu romských pověr mají ženy jejich kulturou zakázáno mít kohokoliv u porodu a toto se váže hlavně na muže, partnery, otce.

Pro personál je důležité vědět, že romské ženy budou plnit lékařské a sesterské úkony pouze po nezbytnou dobu. Romské ženy dlouho neudrží být u jedné činnosti a myšlenky.

Mezi hlavní zásady jak si získat romskou rodičku je:

- Trpělivost, nespěchat na ženu, neustále dokola opakovat požadavky personálu.
- Nečekat ihned výsledek, každá žena je jinak chápavá.
- Nebát se vyjádřit mimicky i verbálně, že s rodičkou soucítíme.
- Neustále na ženu mluvit, aby se necítila sama.
- Respektovat romskou komunitu a jejich přání a žádosti ohledně porodu.
- Nebát se dotyku romské ženy, pokud to rodičce samotné nevadí.

Romské pacientky necítí k personálu důvěru po příchodu na porodní sál, je to pro tyto ženy cizí prostředí, ve kterém se necítí dobře a proto také odmítají spolupracovat. Je tedy velmi důležité získat si jejich důvěru hned na počátku. Romskou ženu doprovází k porodu velká část rodiny a pro romskou rodinu je velmi důležitá také komunikace s rodinou. Přeje si, aby byla rodina informována o jejím stavu.

Pro romskou rodičku je velmi důležitý přesný popis činností, které se budou při porodu dít, ať už se jedná o klystýr nebo tlačení při porodu. Rodička se tím tak psychicky i emocionálně přichystá na dané výkony. Umocňuje to jejich strach a tím se zmírní i projevy jejich hlasitosti.

Před porodem a po porodu je důležité nechat ženu komunikovat s rodinou, ať se jedná o telefonní hovory, osobní kontakt s rodinou např. na chodbě, nebo informace podávané zvolenému členu rodiny personálem. (IVANOVÁ, ŠPIRUDOVÁ, KUTNOHORSKÁ, 2005)

5.2 Romské ženy a šestinedělí

Šestinedělí je doba 6 týdnů od porodu. Je to období, kdy se nejen tělo ale i hormony v těle vrací do původních hodnot a pohlavní orgány se vrací do původního stavu před těhotenstvím. Dochází k zavinování dělohy, které trvá zhruba 2 týdny. Po celou dobu šestinedělí odchází očišťky, které tvoří malé zbytky placenty společně s cévními tromby.

Je to nejcitlivější a nové období v životě ženy. Porození dítěte je významným okamžikem v životě každého rodiče. Jde také o složité období, kdy se matka adaptuje na své nové dítě a probíhá začleňování dítěte do celé rodiny. Šestinedělí prožívá každá žena pozitivně i negativně. Střídá se dobrá nálada s pláčem, smutkem, hněvem nebo únavou. V případě romských žen tomu není jinak, ani v případě, že již mají více dětí. (SLEZÁKOVÁ, 2011)

U romské komunity je toto období šestinedělí bráno dvěma způsoby. Romové oslavují nový život a dalšího člena svojí komunity, ale v případě ženy je toto období šestinedělí pro romské ženy bráno jako „nečisté období“.

Romské ženy často prchají domů dříve, než jsou propuštěny z porodnice, ať jen již na pár hodin nebo v horším případě se vrací pro dítě 3 den po porodu, až když mají jistotu, že bude jejich dítě skutečně propuštěno.

Hlavním důvodem pro toto jejich chování je důležitá romská pověra, že „nečistá žena“ je očištěna pouze v případě, že bude mít pohlavní styk s otcem dítěte do 24 hodin po porodu, jinak jí její partner uteče za jinou ženou (PLEVOVÁ, 2011).

5.3 Romské děti a výchova dětí

Rodina je v romské kultuře na prvním místě a děti jsou pro Romy požehnáním. Každé další dítě je velmi vítáno. Jak už z důvodu pomocné síly ženám v domácnosti, tak i k přispívání do rodinného rozpočtu. Romské děti bývají rozjívené a neposlušné, nebývají nijak usměrňovány ani trestány, naopak bývají zahrnuty láskou z velkého okruhu rodiny. Hlavním důvodem je volnost k dětem ze strany rodičů.

Romské děti nemusí ve škole prospívat, ani nemusí v ničem vynikat. Rodiče je milují jen proto, že jsou. Romské děti často pobíhají venku, ať už v osadách nebo v komunitách bez dozoru dospělých. Často jsou jako dohled určováni starší sourozenci a nezáleží na věku. Pokud jsou v rodině starosti, děti úmyslně nebývají posílány do škol, aby si mohly plnit úkoly v domácnosti, protože dospělí řeší rodinné problémy.

Romské dívky se velmi brzo učí vařit a starat se o domácnost. Již v 6 letech, tedy v době nastoupení na školní docházku je u romské kultury dívka připravena k tomu aby se učila vařit jednoduchá jídla, uklízet nebo starat se o mladší sourozence.

Rozdíly ve výchově dětí jsou rozdílné, pokud romská rodina žije v komunitě ostatních Romů, nebo mimo tyto komunity. Romové žijící mimo romskou komunitu jsou ve výchově rozdílné. U těchto rodin se razí výjimky, protože tyto rodiny své dítě nebo děti do škol posílají, zvláště pokud škola dítě baví a snaží se zařadit sebe i děti do majoritní společnosti. (PRUCHA, 2011)

Pro romské děti je důležité nevytrhávat je z jejich stylu života, snažíme se je udržovat v jejich zvyklostech, tradicích a respektovat je jako součást našeho národa. (ŠOTOLOVÁ, 2011)

V romských komunitách se dívky již od malého věku plně začleňují do péče o domácnost. Nejstarší dcera v rodině se dostává do pozice dozoru nad svými mladšími sourozenci. Nad svými mladšími bratry má pouze dohled, protože zde je hlavní dozor otec, který si své syny vychovává. V případě mladších sester zaujímá nejstarší dívka postavení tzv. „druhé matky“. Dívka se tak učí starat se o děti a je vychovávána na svůj život s mužem a péči o něj a o rodinu. Tato nejstarší dívka byla vždy sourozenci respektována a uctívána až do dospělosti.

Romské děti žijí velmi volně a jsou plně začleňováni do problémů rodiny. Rodina před dětmi nemá žádné tajnosti. Romové tak ukazují dětem, že život není jednoduchý a ukazují jim jak řešit problémy. Děti jsou u romských komunit rovni dospělým členům domácnosti. Romské děti tak velmi často dříve dospívají, protože ani tajnosti v intimní oblasti se neudržují (DANIELOVÁ, 2002), (PRUCHA, 2011), (ŘÍČAN, 2000).

6 ROMSKÉ ŽENY A JEJICH PRANOSTIKY

Romské pověry týkající se těhotenství, porodu dítěte a dítěte samotného se předávají u Romů z generace na generaci. Pro toto etnikum je velmi důležité je dodržovat, neboť na tom závisí i vztah celého zbytku rodiny. Základ života u Romů je rodina a rodina je u nich pouze tehdy, narodí-li se dítě a poté i další děti. Žena je uznávána za matku až pokud má 3 a více dětí. Toto se udržuje především v romských osadách, kde se romské obyvatelstvo vůbec nesnaží přizpůsobit majoritní společnosti.

U romského etnika je těhotná žena požehnaná. Těhotná žena musí dostat vše na co má chuť a v jakékoliv míře. Pokud je žena těhotná, je jí jídlo nabízeno z různých stran a tato žena má povinnost jídlo neodmítat a to ani od osob, které se navzájem nemají rády. U romských těhotných žen je také mnoho zákazů, které vedou k tomu, aby se žena vyhýbala co nejvíce ošklivým věcem, aby její dítě také nebylo ošklivé. Tato zásada se u romských žen dodržuje dodnes. Romská žena se nesmí podívat např. na hady, žáby, pavouky, různé brouky atd. Mezi další zákazy pro Romky patří zákaz pohledu na postižené osoby. Pověra praví, že pokud se romská žena dívá na postiženého člověka, bude její dítě také postižené. Zákaz pohledu také platí na oheň. Pokud se těhotná dívá do ohně, nesmí se již sama sebe dotknout, aby její dítě nebylo nemocné. Žena si musí také často zpívat, nebo pouštět si veselou hudbu, aby její dítě nebylo smutné.

Těhotná romská žena má zákaz věšení prádla, nošení různých řetízků na krku, nebo také zákaz nošení pásku u kalhot. Romové věří, že pokud tato žena poruší, narodí se její dítě s pupečníkem okolo krku.

Při porodu je jedna z nejvíce užívaných pověr dnešní doby zákaz přítomnosti otce dítěte z porodu. Neboť romské ženy věří, že pokud je muž uvidí při porodu, nebo těsně po porodu, tak se jim žena zoškliví a muž si najde jinou ženu. Těsně před porodem si žena vždy musí sundat veškeré šperky, protože jí tato volnost od kovu zajistí snadnější porod.

Mezi romské pověry patří také rozeznávání pohlaví dítěte dle toho, jak jeho matka vypadá. Toto je velmi podobné jako u majoritní společnosti. Pokud má žena kulaté břicho a má ráda sladká jídla čeká s nejvyšší pravděpodobností děvčátko. Jestliže má

žena břicho spíše špičaté a má ráda ostrá jídla, nebo masité pokrmy, narodí se chlapeček. Každá romská rodina si přeje více chlapce, hlavně u prvorodiček, protože čím více chlapců v rodině, tím více je rodina uznávaná a okolní Romové si jich více váží.

Romové mají a měly vždy respekt z porodních asistentek, mají je rádi, váží si jich, protože přivádí na svět nový život, ale pověry z dávných dob říkají, že vše čeho se porodní asistentka dotkne, nosí smůlu.

Po porodu je dle pověr důležitá i barva pleti novorozence. Novorozenec, který je světlý až růžový je brát jako krásné dítě. Zvláště pokud se narodí takové děvčátko, je jisté, že bude v dospělosti velmi krásné. Pokud má dítě po porodu tmavou pleť, značí to pro dítě velmi těžký život plný strastí a útrap.

Po porodu je žena brána za nečistou. Dokud ženě odchází očistky tak nesmí doma přijímat žádné návštěvy, kromě nejbližšího kruhu rodiny. Tato žena se musí starat pouze o své dítě a o domácnost se starají nejbližší ženské příbuzné. (phil.muni.cz)

7 PRŮZKUM

Seznámení personálu s romskou národnostní menšinou a jejich chováním v nemocničním zařízení.

7.1 Metodika průzkumu

Průzkum probíhal pomocí osobně vytvořeného nestandardizovaného dotazníku, který obsahuje 16 otázek pro romské ženy. Časový plán průzkumu probíhal v období leden 2014 a únor 2014.

7.2 Průzkumný soubor

Průzkum probíhal anonymně pomocí dotazníku. Dotazníkem byly osloveny ženy romské národnosti v městech Jihlava a Humpolec. Věk oslovovaných žen byl od 18 let do 40 let.

Bylo osloveno 60 respondentek a rozdáno 60 dotazníků.

7.3 Průzkumné cíle

Cíl 1 Zjistit, zda romské ženy těhotenství plánují.

Cíl 2 Zjistit nejčastější počet dětí romské ženy.

Cíl 3 Zjistit, zda se rodičí romské ženy setkaly s xenofobním jednáním.

7.4 Průzkumné otázky

Otázka 1 Předpokládáme, že romské ženy těhotenství neplánují.

Otázka 2 Předpokládáme, že romské ženy neužívají antikoncepci.

Otázka 3 Předpokládáme, že se romské ženy, které rodí setkávají ze stran personálu a spolupacientek s rasovými předsudky.

Otázka 4 Předpokládáme, že romské ženy dodržují zvyky týkající se porodu.

7.5 Metodika dotazníku

Dotazník je vlastní tvorby, který obsahoval 16 otázek pro romské ženy, které jsou těhotné nebo již rodily. Otázky v dotazníku jsou uzavřené, polozavřené, nebo otevřené. V dotazníku se nachází 3 otázky otevřené, 1 otázka polozavřená a 13 otázek uzavřených s možností výběru námi předepsaných odpovědí.

Bylo rozdáno 60 dotazníků a návratnost byla 100%, díky přátelům v romských komunitách

K průzkumné otázce 1 se vztahují v dotazníku otázky č. 3, 4, 5 a 6

K průzkumné otázce 2 se vztahují v dotazníku otázky č. 5, 6, 8, 9, 10, 11

K průzkumné otázce 3 jsou vztahovány otázky č. 15, 16

K průzkumné otázce 4 jsou vztahovány otázky č. 12, 13, 14

8 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ

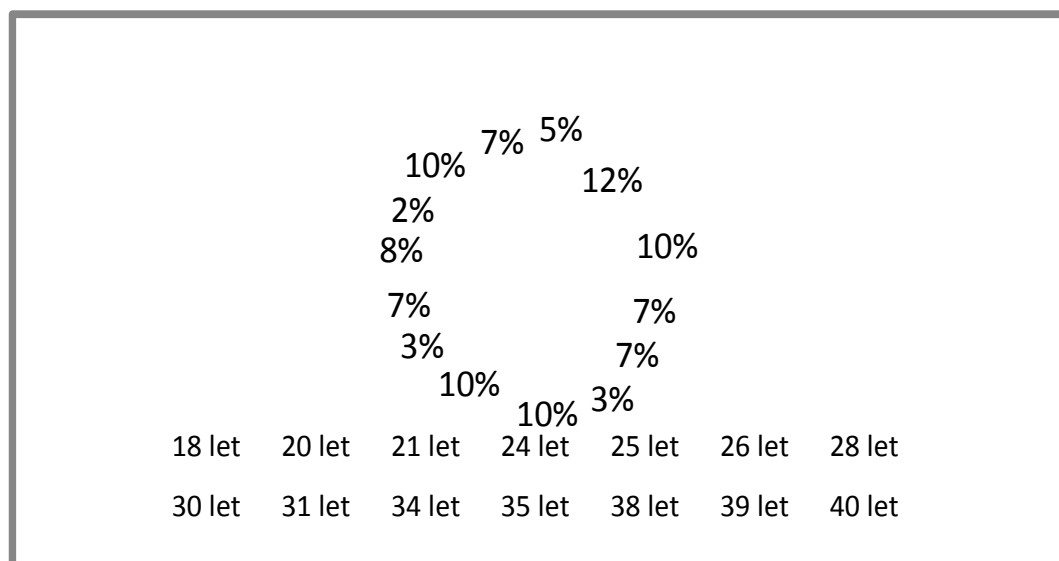
Získaná data byla pečlivě roztříděna a rozdělena kvantitativní metodou. Interpretace výsledků probíhá pomocí vytvořených tabulek, kde jsou odpovědi zvýrazněny s procentuální četností a koláčových grafů. Každá otázka z dotazníku má vlastní graf a tabulku. Pod těmito údaji je vyjádřena i slovní interpretace.

Položka 1 Věk respondentek

Tabulka 1 Věk respondentek

Věk respondentek		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
18 let	3	5 %
20 let	7	12 %
21 let	6	10 %
24 let	4	7 %
25let	4	7 %
26 let	2	3 %
28 let	6	10 %
30 let	6	10 %
31 let	2	3 %
34 let	4	7 %
35 let	5	8 %
38 let	1	2 %
39 let	6	10 %
40 let	4	7 %
Celkem	60	100 %

Graf 1 Věk respondentek

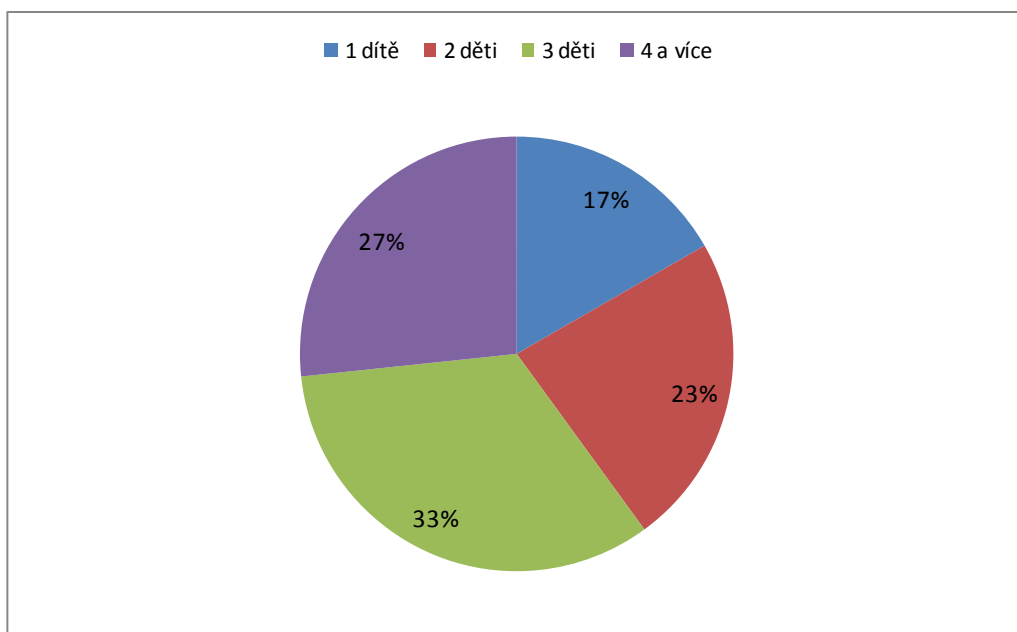
Z celkového počtu dotazovaných 60 romských žen je 5 % žen ve věku 18 let, 12 % žen ve věku 20 let, 10 % je ve věku 21 let, 7 % žen ve věku 24 let, 7 % žen ve věku 25 let, 3 % žen ve věku 26 let, 10 % žen ve věku 28 let, 10 % žen je ve věku 30 let, 3 % žen ve věku 31 let, 7 % žen ve věku 34 let, 8 % žen ve věku 35 let, 2 % žen věku 38 let, 10 % žen ve věku 39 let a 7 % žen ve věku 40 let.

Položka 2 Nynější počet dětí?

Tabulka 2 Nynější počet dětí?

Nynější počet dětí?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
1 dítě	10	17 %
2 děti	14	23 %
3 děti	20	33 %
4 a více	16	27 %
Celkem	60	100 %

Graf 2 Nynější počet dětí

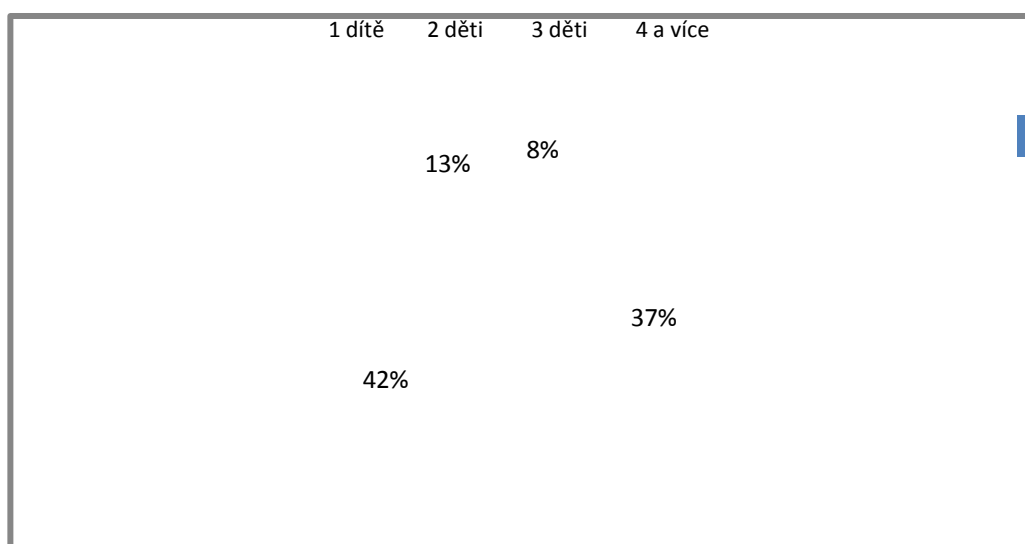
Z dotazovaných 60 romských žen má v současné době 1 dítě 17 % žen, 2 děti má 23 % žen, 3 děti má 33 % žen a 4 a více dětí má 27 % dotazovaných žen.

Položka 3 Kolik dětí plánujete

Tabulka 3 Kolik dětí plánujete

Kolik dětí plánujete		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
1 dítě	5	8 %
2 děti	22	37 %
3 děti	25	42 %
4 a více	8	13 %
Celkem	60	100 %

Graf 3 Kolik dětí plánujete

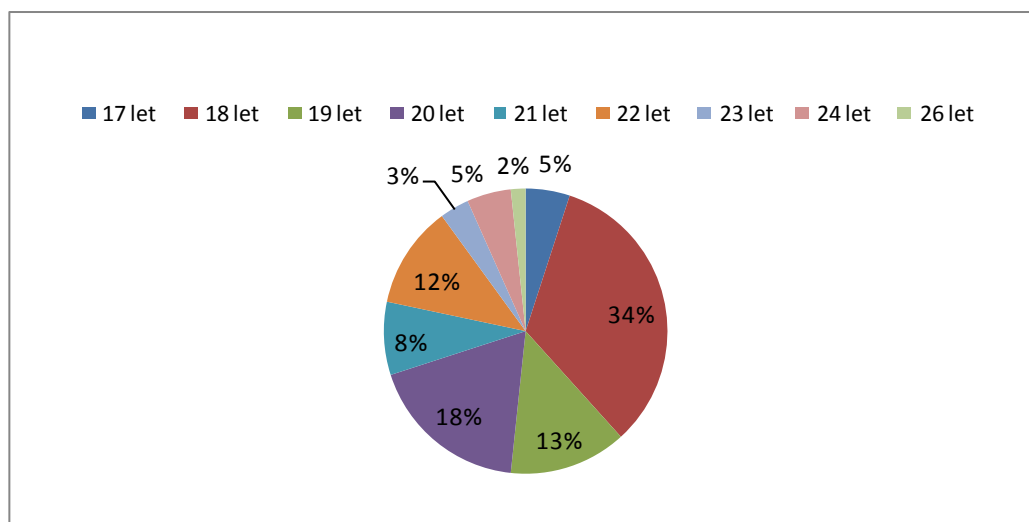
Na tuto otázku odpovídalo 60 romských žen, z nichž 8 % žen plánuje pouze 1 dítě, 37 % žen plánuje nebo plánovala 2 děti, 42 % žen plánuje nebo plánovala 3 děti a 13 % dotazovaných žen plánuje nebo plánovala 4 a více dětí.

Položka 4 První těhotenství

Tabulka 4 První těhotenství

První těhotenství		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
17 let	3	5 %
18 let	20	34 %
19 let	8	13 %
20 let	11	18 %
21 let	5	8 %
22 let	7	12 %
23 let	2	3 %
24 let	3	5 %
26 let	1	2 %
Celkem	60	100 %

Graf 4 První těhotenství

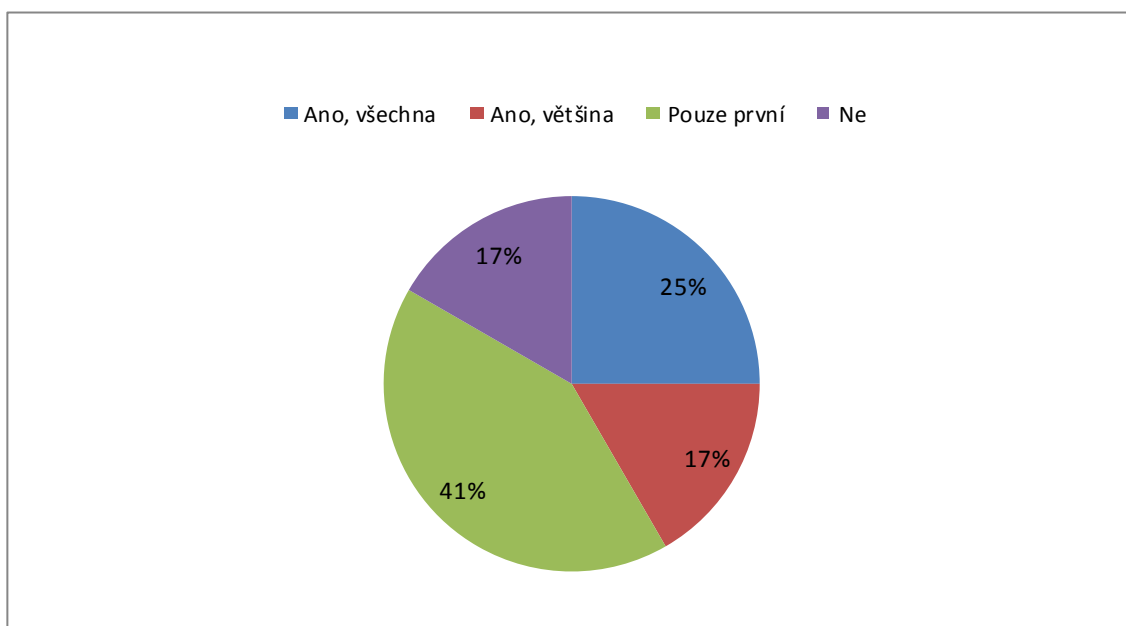
Tato položka je zaměřená na věk žen při prvním těhotenství. Z 60 žen otěhotnělo v 17 letech 5 % žen, v 18 letech 34 % žen, v 19 letech 13 % žen, ve 20 letech 18 % žen, ve 21 letech 8 % žen, ve 22 letech 12 % žen, ve 23 letech 3 % žen, ve 24 letech 5 % žen a ve 26 letech 2 žen.

Položka 5 Plánování těhotenství

Tabulka 5 Plánování těhotenství

Plánování těhotenství		
odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, všechna	15	25 %
Ano, většina	10	17 %
Pouze první	25	41 %
Ne	10	17 %
Celkem	60	100 %

Graf 5 Plánování těhotenství

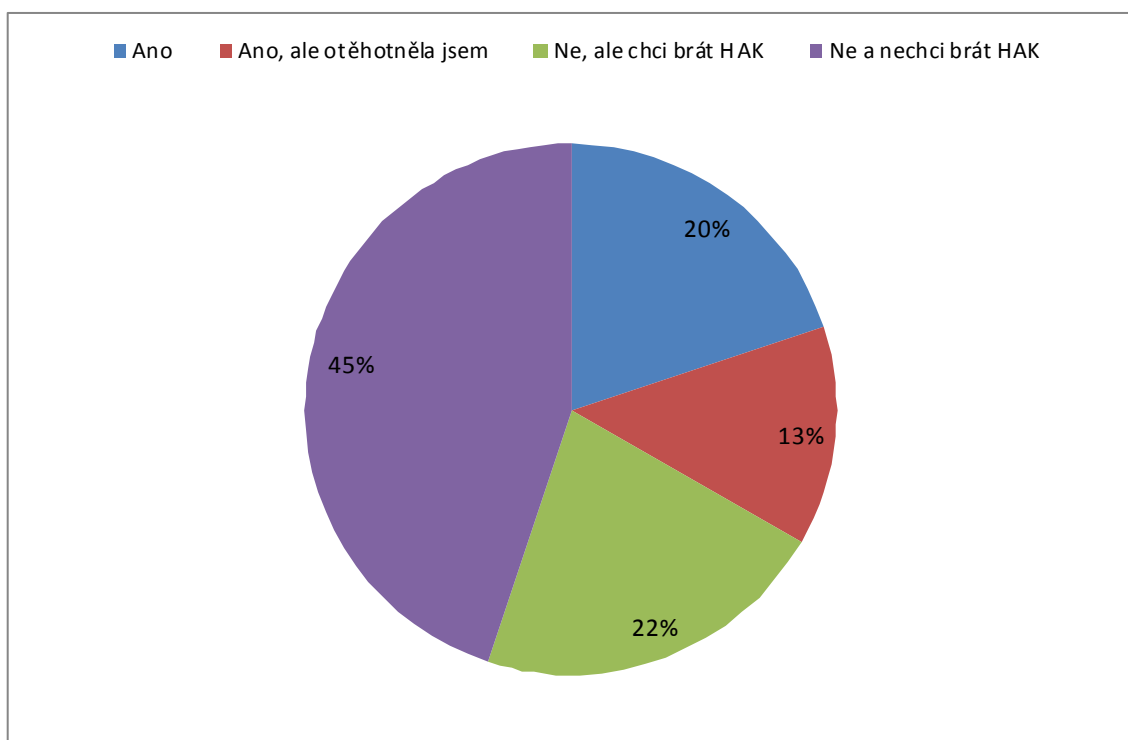
Tato položka se dotazuje na plánování těhotenství u romských žen. Všechna těhotenství plánovalo 25 % žen. Většinu těhotenství plánovalo 17 % žen. Pouze první dítě plánovalo 41 % dotazovaných žen a těhotenství neplánovalo 17 % žen.

Položka 6 Užíváte antikoncepci

Tabulka 6 Užíváte antikoncepci

Užíváte antikoncepci		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	12	20 %
Ano, ale otěhotněla jsem	8	13 %
Ne, ale chci brát HAK	13	22 %
Ne a nechci brát HAK	27	45 %
Celkem	60	100 %

Graf 6 Užíváte antikoncepci

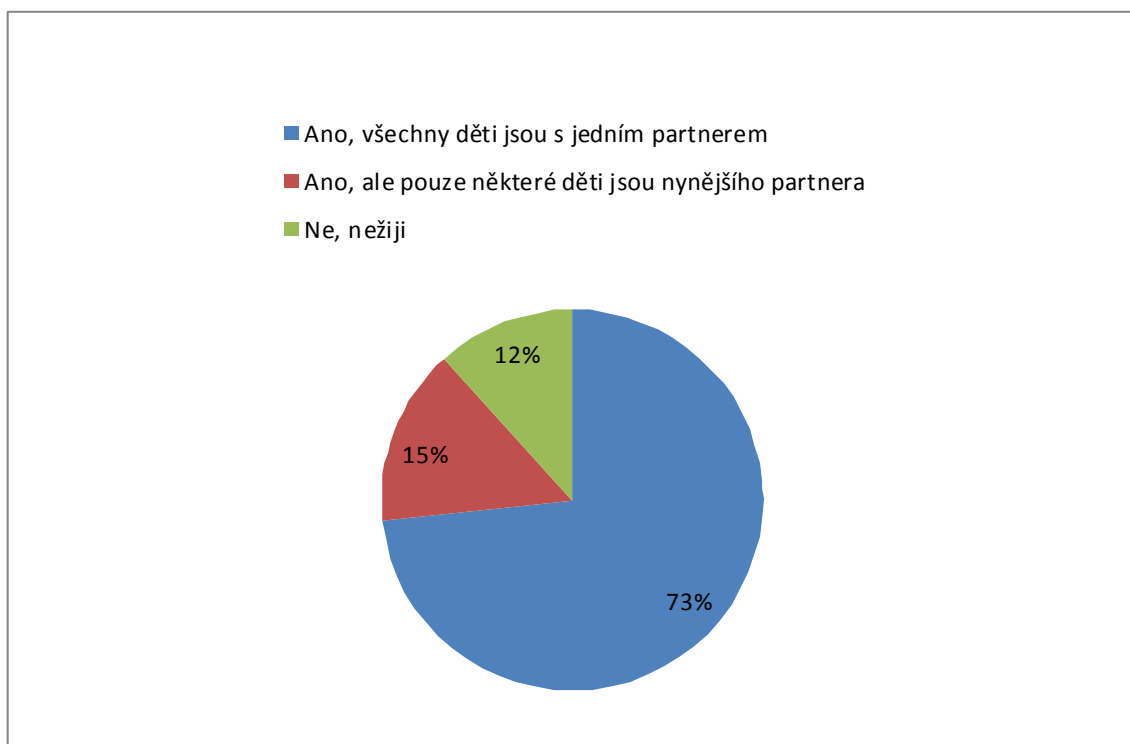
Položka č. 6 se dotazuje žen na braní antikoncepce. Antikoncepci v současné době bere z 60 žen 20 % dotazovaných. Antikoncepci chce brát, ale otěhotnělo 13 % žen. 22 % žen nyní antikoncepci neužívá, ale plánují si jí zařídit a 45 % žen nikdy nechce antikoncepci užívat.

Položka 7 Žije s vámi otec dětí

Tabulka 7 Žije s vámi otec dětí

Žije s vámi otec dětí		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, všechny děti jsou s partnerem	44	73 %
Ano, ale pouze některé děti jsou partnera	9	15 %
Ne	7	12 %
Celkem	60	100 %

Graf 7 Žije s vámi otec dětí

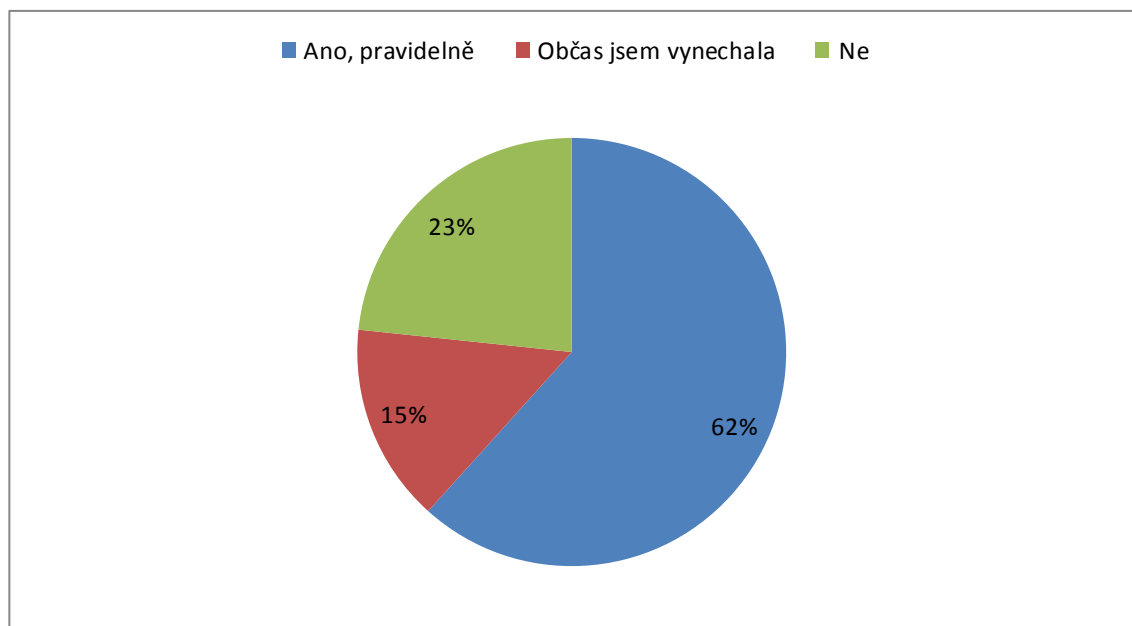
V této položce je zjišťováno, zda romské ženy žijí s otcem svých dětí. 73 % dotazovaných žen žije s partnerem všech svých dětí. S otcem pouze některých svých dětí žije 15 % žen a bez otce dětí žije 12 % dotazovaných.

Položka 8 Návštěvy gynekologa

Tabulka 8 Návštěvy gynekologa

Návštěvy gynekologa		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano pravidelně	37	62 %
Občas jsem vynechala	9	15 %
Ne	14	23 %
Celkem	60	100 %

Graf 8 Návštěvy gynekologa

Položka č. 8 se dotazuje žen, zda chodily pravidelně k obvodnímu gynekologovi. Na pravidelné kontroly chodilo 62 % dotazovaných žen.

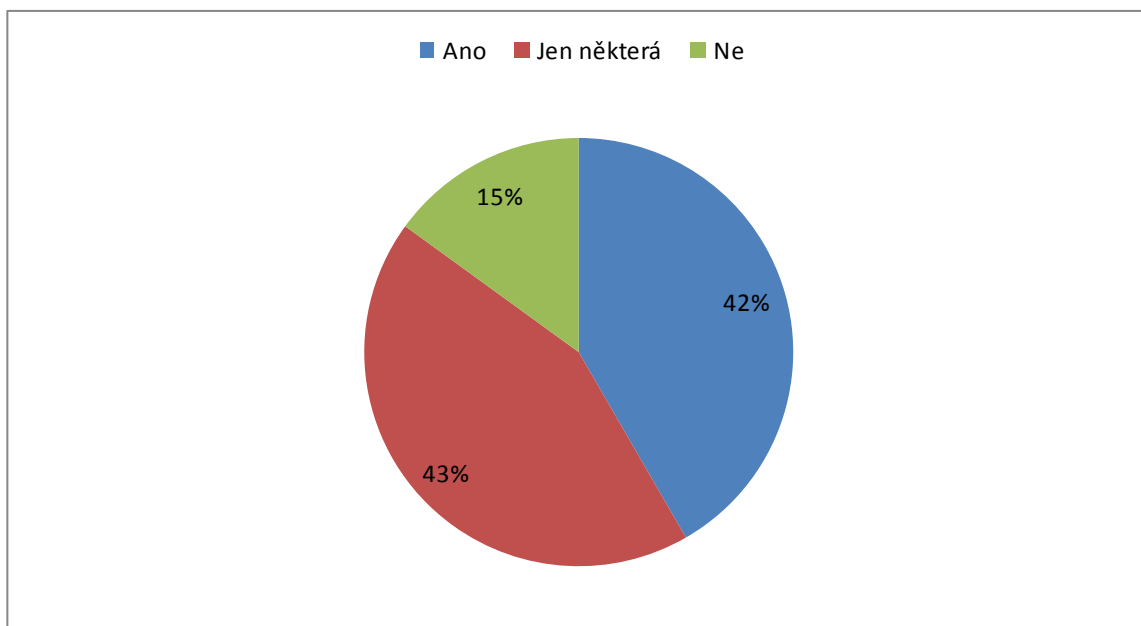
Na občasné kontroly chodilo 15 % žen a 23 % žen chodilo velmi nepravidelně nebo vůbec.

Položka 9 Vyšetření v těhotenství

Tabulka 9 Vyšetření v těhotenství

Vyšetření v těhotenství	Absolutní četnost	Relativní četnost
Odpověď		
Ano	25	42 %
Jen některá	26	43 %
Ne	9	15 %
Celkem	60	100 %

Graf 9 Vyšetření v těhotenství

V položce č. 9 se dotazovaných žen ptáme, zda chodily na doplňková vyšetření v těhotenství. Všechna vyšetření absolvovalo 42 % romských žen. Na občasná vyšetření chodilo 43 % žen a 15 % žen nechodilo na žádná doplňková vyšetření.

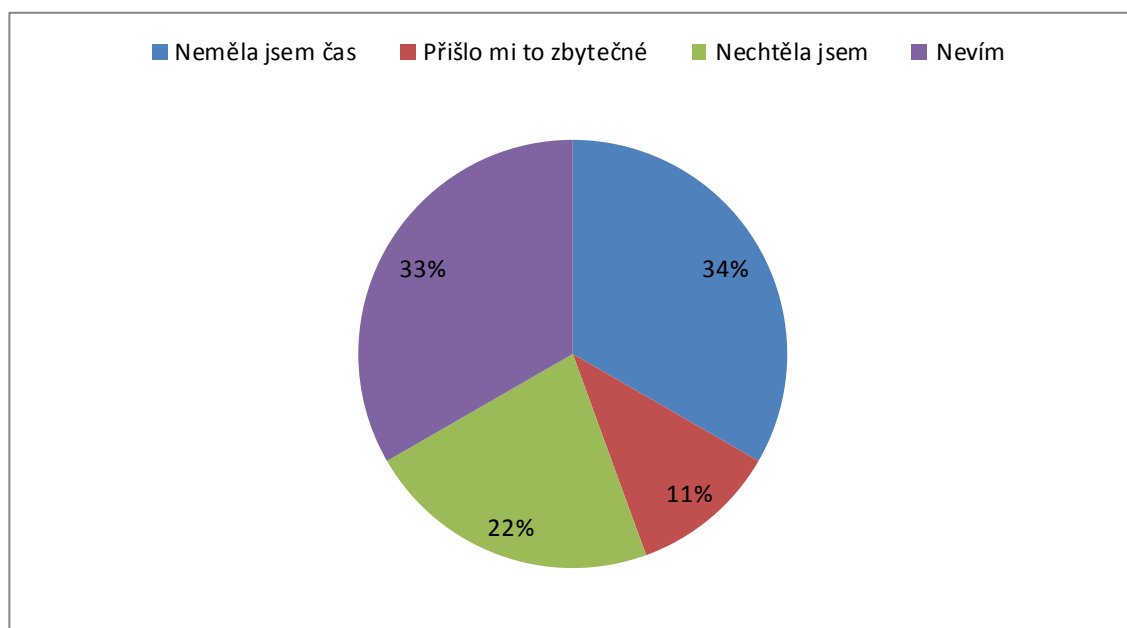
Položka 10 Proč jste nechodila na doplňková vyšetření

Na tuto položku odpovídaly pouze ženy, které v položce č 9 vybraly možnost „Ne“.

Tabulka 10 Proč jste nechodila na doplňková vyšetření

Proč jste nechodila na doplňková vyšetření		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Neměla jsem čas	3	34 %
Přišlo mi to zbytečné	1	11 %
Nechtěla jsem	2	22 %
Nevím	3	33 %
Celkem	9	100 %

Graf 10 Proč jste nechodila na doplňková vyšetření

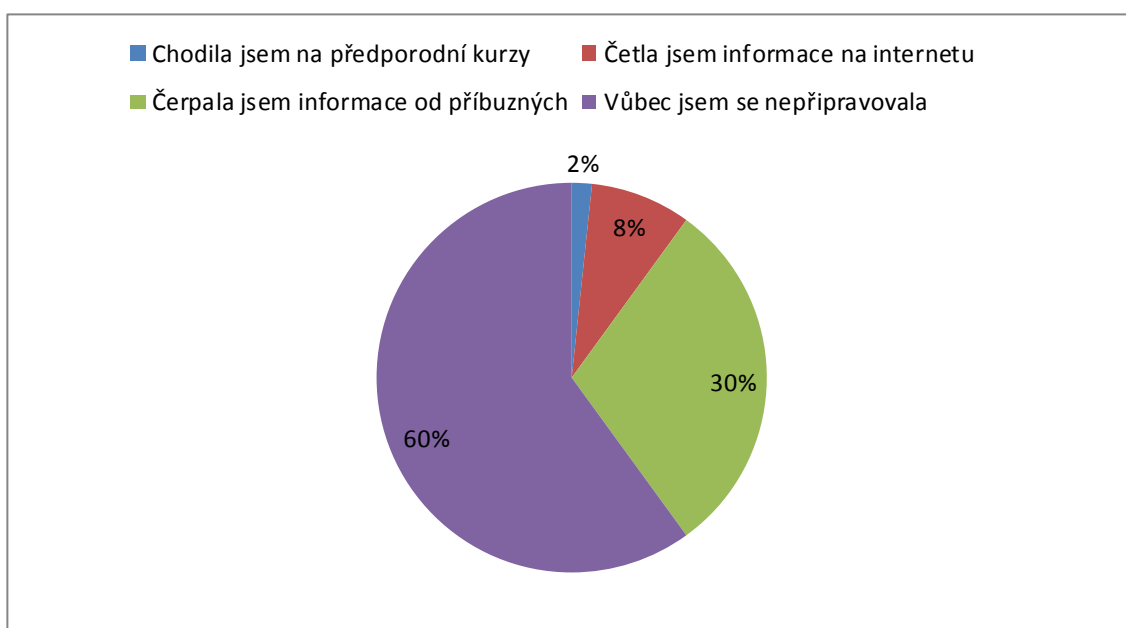
Na tuto položku odpovídaly pouze ženy, které v položce č. 9 vybraly možnost „Ne“, tedy že nechodily na žádná doplňková vyšetření v těhotenství. Jako důvod, že nebyl čas, uvedlo 34 % žen. Zbytečná, tato vyšetření přišla 15 % žen. 22 % žen odmítlo tato vyšetření a 33 % žen už neví, proč tato vyšetření neabsolvovala.

Položka 11 Příprava na porod

Tabulka 11 Příprava na porod

Příprava na porod	Absolutní četnost	Relativní četnost
Chodila jsem na kurzy	1	2 %
Četla jsem informace na internetu	5	8 %
Čerpala jsem informace od příbuzných	18	30 %
Vůbec jsem se nepřipravovala	36	60 %
Celkem	60	100 %

Graf 11 Příprava na porod

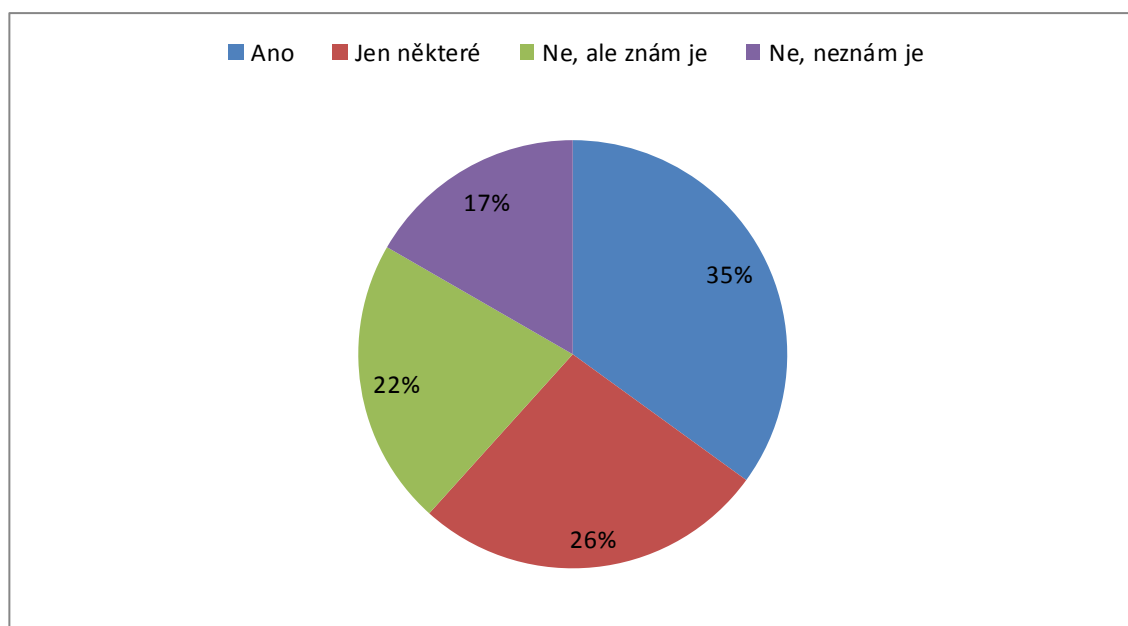
V položce č. 11 se dotazujeme na to, zda se romské ženy nějak připravují na porod. Pouze 2 % z dotazovaných navštěvovalo předporodní kurzy. Na internetu četlo informace o porodu 8 žen. Informace od příbuzných žen si zjišťovalo informace 30 % žen a 60 % romských žen se na porod vůbec nepřipravovalo.

Položka 12 Vy a romské zvyky

Tabulka 12 Vy a romské zvyky

Vy a romské zvyky		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	21	35 %
Jen některé	16	26 %
Ne, ale znám je	13	22 %
Ne, neznám je	10	17 %
Celkem	60	100 %

Graf 12 Vy a romské zvyky

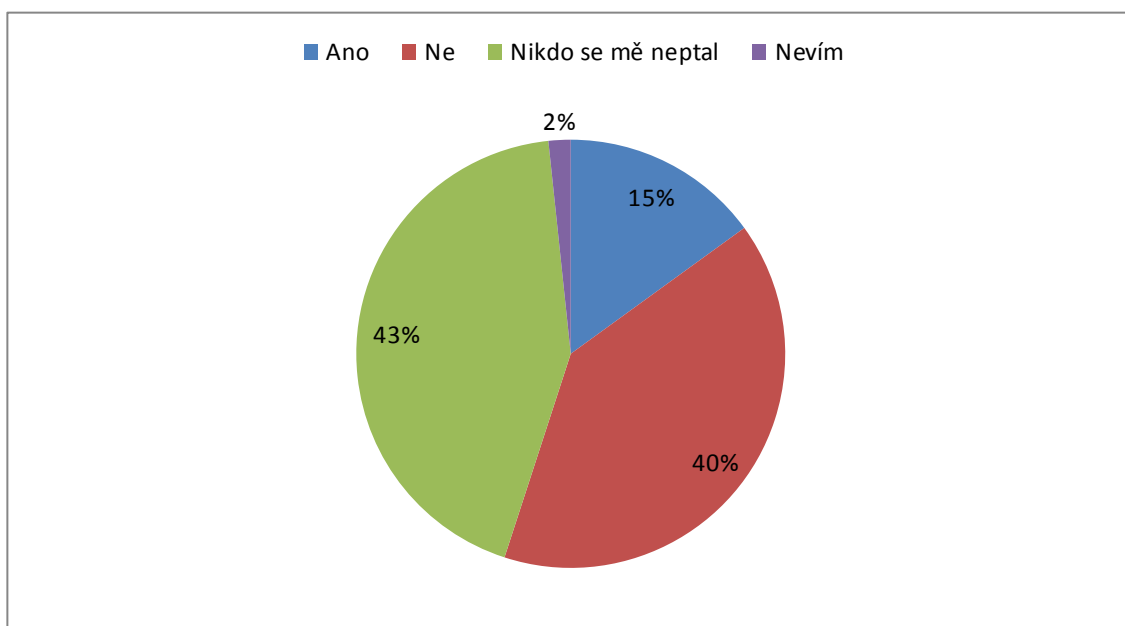
Položka č. 12 odpovídá, zda romské ženy dodržovaly romské zvyky týkající se porodu. 35 % romských žen dodržovalo všechny romské zvyky, které znaly. 26 % žen dodržovalo pouze určité romské zvyky, které jim v danou chvíli vyhovovaly. 22 % žen tyto pověry zná, ale u porodu jich nepoužily a 17 % žen nezná žádné romské zvyky.

Položka 13 Přání dle zvyků v porodnici

Tabulka 13 Přání dle zvyků v porodnici

Přání dle zvyků v porodnici		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	9	15 %
Ne	24	40 %
Nikdo se mě neptal	26	43 %
Nevím	1	2 %
Celkem	60	100 %

Graf 13 Přání dle zvyků v porodnici

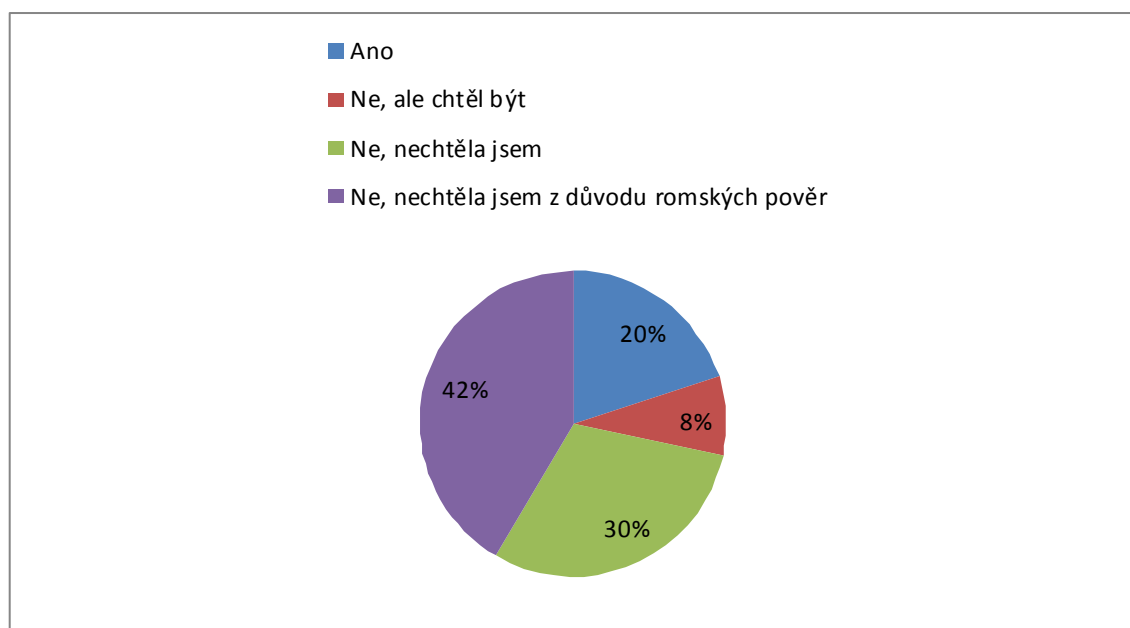
Položka č. 13 se dotazuje romských žen, zda jim byl umožněn porod podle jejich zvyků a přání. Toto bylo umožněno 15 % žen, 40 % romských žen nemělo možnosti родit dle svých zvyků a přání. Na 43 % žen se nikdo nedotazoval, zda má nějaké přání a 2 % žen již neví.

Položka 14 Partner u porodu

Tabulka 14 Partner u porodu

Partner u porodu		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	12	20 %
Ne, ale chtěl být	5	8 %
Ne, nechtěla jsem	18	30 %
Nechtěla jsem z důvodu pověr	25	42 %
Celkem	60	100 %

Graf 14 Partner u porodu

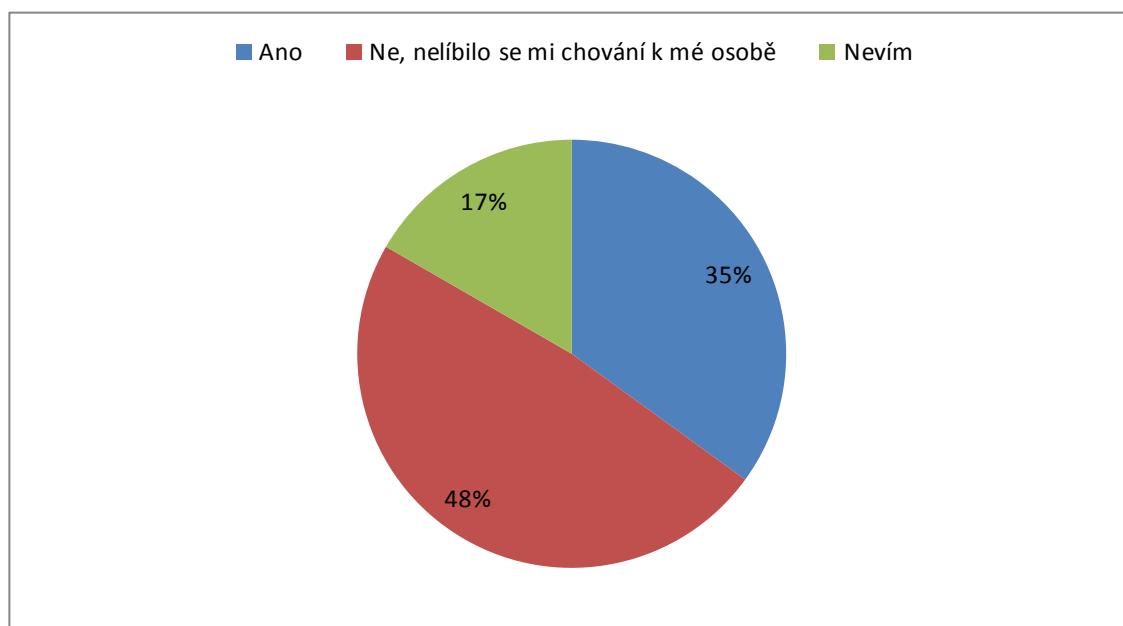
Položka č. 14 se dotazuje romských žen na partnera u porodu. Partnera u porodu mělo 20 % žen, 8 % žen partnera chtělo, ale nebyl u porodu. Při porodu nechtělo partnera 30 % žen bez ohledu na zvyky, 42 % romských žen nechtělo partnera u porodu právě z důvodu romských zvyků.

Položka 15 Spokojenost s personálem

Tabulka 15 Spokojenost s personálem

Spokojenost s personálem		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	21	35 %
Ne, nelíbilo se mi chování k mé osobě	29	48 %
Nevím	10	17 %
Celkem	60	100 %

Graf 15 Spokojenost s personálem

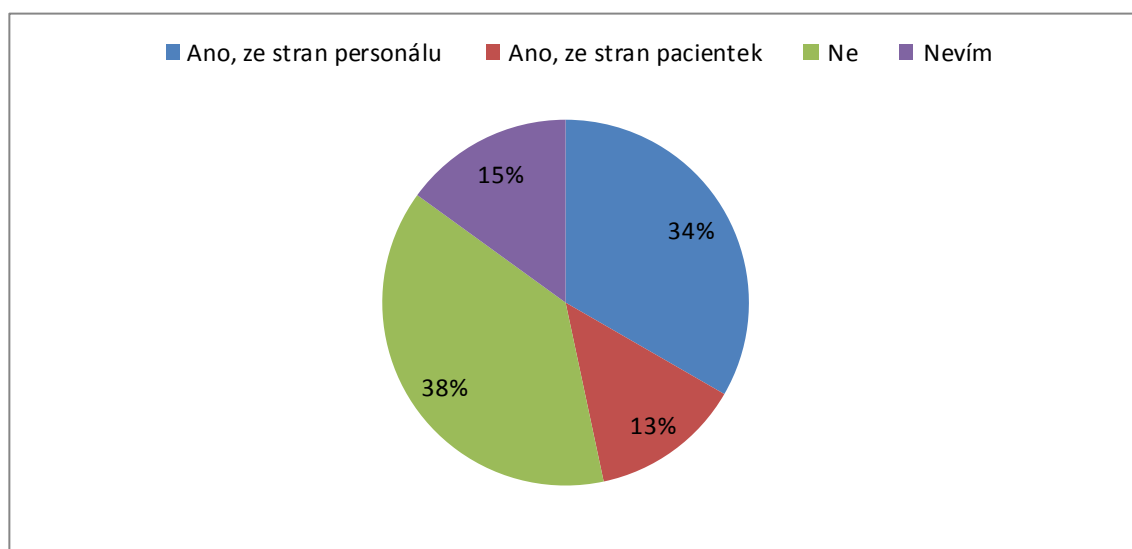
Položka č. 15 vypovídá o spokojenosti romských žen s přístupem personálu v porodnici, kde ženy rodily. Spokojených bylo 35 % žen. Nespokojenost vyjádřilo 48 % dotazovaných romských žen a 17 % žen již neví, jaký měl personál přístup k její osobě.

Položka 16 Rasové předsudky v porodnici

Tabulka 16 Rasové předsudky v porodnici

Rasové předsudky v porodnici		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano ze stran personálu	20	34 %
Ano ze stran pacientek	8	13 %
Ne	23	38 %
Nevím	9	15 %
Celkem	60	100 %

Graf 16 Rasové předsudky v porodnici

Položka č. 16 se dotazuje žen na setkání s rasovými předsudky v porodnici. 34 % žen se setkala s rasovými předsudky ze stran personálu, 13 % žen se setkala s těmito předsudky ze stran ostatních pacientek S rasovými předsudky se neseťkalo v porodnici 38 % žen a 15 % již neví a nepamatuje si.

9 VYHODNOCENÍ PRŮZKUMNÝCH OTÁZEK

V rámci výsledků průzkumného šetření jsme měli v naší bakalářské práci možnost vyvrátit, nebo naopak potvrdit průzkumné otázky.

Průzkumná otázka č. 1 - Předpokládáme, že romské ženy těhotenství neplánují

K této otázce se vztahuje položka v dotazníku č. 5

Graf a tabulka k položce č. 5 ukazuje, zda romské ženy plánovaly těhotenství. Z výsledku vyplívá, že pouze 17 % dotazovaných žen dítě nebo děti neplánovala. Zbylé dotazované ženy svá těhotenství plánovaly.

Náš předpoklad, že romské ženy těhotenství neplánují se **nepotvrdil**.

Průzkumná otázka č. 2 - Předpokládáme, že romské ženy neužívají antikoncepci.

K této otázce se vztahuje položka dotazníku č. 6

Graf a tabulka k položce č. 6 znázorňuje, zda romské ženy užívají antikoncepci. Dle odpovědí dotazovaných bere antikoncepci 20 % žen, 13 % otěhotnělo při užívání antikoncepce. Dále dle odpovědí nikdy nebralo antikoncepci 45 % žen a ani o užívání neuvažují a 22 % dotazovaných žen zatím antikoncepci nebralo, ale plánují začít s jejím užíváním.

Náš předpoklad, že romské ženy neužívají antikoncepci se **potvrdil**.

Průzkumná otázka č. 3 - Předpokládáme, že se romské ženy, které rodí setkávají ze stran personálu a spolupacientek s rasovými předsudky.

K této otázce se vztahují položky dotazníku č. 15, 16

Graf a tabulka k položce č. 15 znázorňuje, zda byly romské ženy spokojené s personálem porodnice. Dle odpovědí dotazovaných bylo 48 % žen nespokojeno s chováním personálu k jejich osobě.

Graf a tabulka k položce č. 16 znázorňuje, zda se romské ženy setkaly v nemocnici s rasovými předsudky. Dle odpovědí dotazovaných se setkalo s rasovými předsudky ze stran personálu 34 % dotazovaných a s rasovými předsudky ze stran pacientek se setkalo 13 % dotazovaných žen.

Náš předpoklad, že se romské ženy v porodnicích setkávají s rasovými předsudky, se **potvrdil**.

Průzkumná otázka č. 4 - Předpokládáme, že romské ženy dodržují zvyky týkající se porodu.

K této otázce se vztahují položky v dotazníku č. 12, 13, 14.

Graf a tabulka k položce č. 12 se dotazuje romských žen, zda dodržují romské pověry týkající se porodu. Tyto zvyky dodržuje 35 % dotazovaných a 26 % dotazovaných dodržovalo pouze některé z romských zvyků.

Graf a tabulka k položce č. 13 se dotazuje romských žen, zda měly možnost ze stran personálu umožněný porod podle svých přání a zvyků. Tuto možnost mělo pouze 15 % žen a 43 % žen nemělo možnost výběru ze stran personálu.

Graf a tabulka k položce č. 14 se dotazuje romských žen, zda měly otce dítěte u porodu, jako jednu z negativních romských zvyků. Otce u porodu nemělo z důvodu romských zvyků 42 % žen a z důvodu vlastního nechtění nemělo u porodu otce dítěte 30 % dotazovaných.

Náš předpoklad, že romské ženy dodržují zvyky týkající se porodu, se **potvrdil částečně**.

10 DISKUZE

Průzkumný vzorec tvořily ženy romské menšiny ve věku 18–40 let z měst Jihlava a Humpolec. Bylo rozdáno 60 dotazníků a návratnost byla 100%.

Věková kategorie je velmi široká, protože v bakalářské práci zkoumáme prožívání těhotenství a porodu u romských žen a u romských žen je běžné mít dítě i v pozdějším věku. Nejčastější věk dotazovaných najdeme v demografické položce dotazníku č. 1. Ve věku 20 let odpovídalo nejvíce romských žen, a to 12 % ze všech dotazovaných. Další nejvíce dotazované ženy byly ve věku 21 let, 28 let, 30 let a 39 let, a to se shodnými 10 %.

Cílem našeho průzkumu bylo získat odpovědi na otázky, zda romské ženy děti plánují, dále pak zda se romské ženy setkávají s rasovými předsudky v době hospitalizace a také, zda romské ženy dodržují romské zvyky týkající se těhotenství a porodu.

První průzkumná otázka se dotazuje, zda romské ženy svá těhotenství plánují. Tato otázka se nepotvrdila. Z našeho vzorku respondentek odpovědělo, že dítě nebo děti nikdy neplánovalo pouhých 17 % žen. Zbytek dotazovaných své těhotenství plánovalo. S touto otázkou je spjatá položka dotazníku č. 3 „Kolik dětí plánujete“. Na tuto položku nejvíce dotazovaných odpovědělo 3 děti, a to 42 % z celkového počtu dotazovaných. Druhá nejvíce označená odpověď žen byly 2 děti, což je 37 %. Dle bakalářské práce na téma Ošetřování romského etnika od autorky Michaely Húskové z Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (2013), 33 % dotazovaných (23 sester) z celkové počtu dotazovaných uvedlo, že Romové mají děti pouze za účelem sociálních dávek a proto si své děti plánují. Můžeme tedy konstatovat, že tato menšina sice těhotenství plánuje, ale důvodem není finanční zisk. Tento výsledek koresponduje s popisem postavení romské ženy uvedeným v kapitole 6 tedy, že žena je uznávána za matku až pokud má 3 a více dětí a také výsadami, s tímto statutem spojenými.

Cílem další otázky je zjistit, zda romské ženy užívají antikoncepci. Tato otázka se potvrdila, že převažují ženy, které nikdy nebraly antikoncepci. Dle položky dotazníku č.

6. Podle výsledků v grafu a tabulce nikdy nebralo antikoncepci 45 % žen, 13% žen otěhotnělo při užívání antikoncepce, 17 % dotazovaných již přemýšlí o antikoncepci.

Dodržování romských zvyků je pro romské ženy velmi důležité. Budují si tím vztah a úctu ke starším členům rodiny. Průzkumná otázka, zda mají romské ženy možnost родit dle svých přání a zvyků nebyla jednoznačně potvrzena. V těhotenství, nebo těsně před, nebo po porodu dodržovalo romské zvyky 35 % dotazovaných žen a 26 % romských žen je dodržovalo pouze částečně. Důvodem proč dodržovaly, především při porodu, své zvyky pouze částečně udávají nejčastěji jako odpověď, že jim to personál nemocnice neumožnil. K tomuto se vztahuje položka v naší bakalářské práci č. 13, kde romské ženy uvádí, že možnost dle svých představ mělo pouhých 15 % žen a 43 % žen nedostalo možnost výběru ze stran personálu nemocnice. V uvedené bakalářské práci Húskové, se autorka také dotazovala personálu nemocnice, zda znají romské zvyky. Překvapivé zjištění je, že 43 % dotazovaných tedy 31 sester uvedlo, že dostatečně zná romskou kulturu, ale druhá nejpočetnější skupina 28 sester tedy 40 % naopak uvedla, že je romská kultura vůbec nezajímá. Tyto výsledky odpovědí personálu mají evidentně vliv na odpovědi romských žen, že se nikdo neptal na jejich přání v oblasti porodu.

Romové jsou dnes velmi rozšířená komunita a většinu populace spíše nezajímají a snaží se jim vyhýbat, což dle našeho názoru není dobře, protože je důležité si k nim najít cestu a pochopit jejich chování, aby nedocházelo k rozporům mezi romskými ženami a personálem nemocnice. Podporu pro tento názor je možné nalézt také v bakalářské práci Húskové, ve které se autorka v položce č. 16 dotazuje personálu nemocnice, zda je bezpečné, že mají romské ženy tolik dětí., 23 sester tedy 33 % z celkového počtu dotazovaných odpovědělo, že vysoký počet dětí v romských rodinách jim nevadí, pokud je rodina bezpečná a dokáže se o své děti postarat.

11 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Doporučení pro rodiny

- Nepodceňovat pravidelné kontroly v těhotenství
- Důvěřovat zdravotnickému personálu

Doporučení pro společnost

- Informovanost o romském etniku, jejich žití a zvyklostech
- Snaha o pochopení přizpůsobivých Romů a jejich začlenění do společnosti
- Pochopení romských žen v oblasti výchovy dětí
- Pomoc romským dětem se vzděláváním

Doporučení pro zdravotnický personál

- Informovanost o romských rodičkách
- Informovanost o romských zvycích týkající se zejména porodu
- Informovanost o snižování rasových předsudků vůči Romům
- Informovanost, jak pochopit romské ženy a jejich jednání v oblasti těhotenství a porodu
- Informovanost o správné edukaci romské pacientky
- Informovanost o správném postupu ošetřování romské pacientky

ZÁVĚR

Hlavním cílem naší bakalářské práce bylo zjistit, jak ženy prožívají svá těhotenství, porody, zda plní romské pověry týkající se těhotenství a porodu dle zvyklosti jejich kultury a také zda nedochází k rasovým předsudkům při hospitalizaci těchto žen.

Z průzkumného šetření vyplynulo, že romské ženy svá těhotenství plánují. Toto je často dáno jejich pověrami, že pokud žena žije s mužem, nejsou pravá rodina až do doby, než se jim narodí dítě. A čím více dětí žena má, tím více je považována za matku. Dle průzkumu má 33 % dotazovaných 3 děti.

Dalším cílem bylo zjištění, zda ženy plní své romské pověry týkající se porodu. Více než polovina romských rodiček se snažila alespoň částečně dodržovat romské pověry, ale některé ženy uvedly, že jim jejich přání rodit dle svých představ nebyla umožněna ze stran personálu. Neboť pracovníci nemocnice neznají tyto romské zvyky a ani neví, jak je to pro ženy a celou jejich rodinu velmi důležité, proto jsme si také vybrali toto téma do naší bakalářské práce, aby bylo zdravotnickým pracovníkům umožněno částečně nahlédnout do romské kultury k pochopení určitého chování romských spoluobčanů.

Každá romská žena se setkala již s rasovými předsudky ke své osobě. Je to hlavně z důvodu, že majoritní společnost nerozlišuje tzv. „slušné a neslušné“ Romy. S rasovými předsudky v porodnici se dle průzkumného šetření v naší bakalářské práci setkalo 48 % žen, což je téměř polovina dotazovaných. Dále se dělí na rasové předsudky ze stran personálu a ze stran spolu pacientek. S rasovými předsudky ze stran personálu se setkalo 34 % z celkového počtu 100 % dotazovaných. S rasovými předsudky ze stran spolu pacientek se setkalo 13 % dotazovaných.

Námi stanovené cíle se většinou potvrdily. Informace získané v rámci průzkumu bakalářské práce mohou vést jako pomoc personálu nemocnice k pochopení chování romského etnika.

V naší práci je popsáno a vysvětleno, co je pro romské pacienty důležité, proč jsou tak hluční, nebo nespolupracující a jak je velmi důležité získat si nejen jejich důvěru,

ale také důvěru jejich rodiny. Protože romská komunita drží velmi úzce při sobě a pokud je vybudována nedůvěra v pacientce, získá si nedůvěru ke zdravotnickému zařízení povětšinou celá rodina.

SEZNAM LITERATURY

BALVÍN, Jaroslav a Marek JAKOUBEK, 2012. *Pedagogika, andragogika a multikulturalita: mezi univerzalizmem lidských práv a partikularismem skupinových odlišností*. Praha: Hnutí R. Politologická řada, sv. 4. ISBN 978-80-86798-07-3.

BARŠA, Pavel a Marek JAKOUBEK, 2003. *Politická teorie multikulturalismu: mezi univerzalizmem lidských práv a partikularismem skupinových odlišností*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. Politologická řada, sv. 4. ISBN 80-732-5020-9.

BINDER, Tomáš et al., 2011. *Porodnictví*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1907-1.

COHN, Werner, 2009. *Cikáni: psychologické důvody sociálního vyloučení Romů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-807-4190-087.

DANIELOVÁ, Helena a Marek JAKOUBEK, 2002. *Paměti romských žen: kořeny*. Brno: Muzeum romské kultury. ISBN 80-866-5600-4.

HÚSKOVÁ, Michaela. Ošetřovatelství romského pacienta [online]. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. 2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <https://portal.utb.cz/wps/portal/prohlizeni>

IVANOVÁ, Kateřina, Lenka ŠPIRUDOVÁ a Jana KUTNOHORSKÁ, 2005. *Multikulturní ošetřovatelství I*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1212-1.

KUZNÍKOVÁ, Iva, 2011. *Sociální práce ve zdravotnictví*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-802-4736-761.

PLEVOVÁ, Ilona, 2011. *Ošetřovatelství II*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3558-0.

POSPÍŠIL, Ivo a Marek JAKOUBEK, 2006. *Práva národnostních menšin: mezi univerzalizmem lidských práv a partikularismem skupinových odlišností*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-868-6197-X.

PRŮCHA, Jan, 2011. *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Triton. ISBN 978-807-3875-022.

ŘÍČAN, Pavel, 2000. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. 2. upr. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-717-8410-9.

ŘÍČAN, Pavel, 2001. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-717-8648-9.

SAMKOVÁ-VESELÁ, 2011. Klára. *Romská otázka: psychologické důvody sociálního vyloučení Romů*. Praha: Blinkr. ISBN 978-808-7579-039.

SLEZÁKOVÁ, Lenka, 2011. *Ošetrovatelství v gynekologii a porodnictví*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3373-9.

ŠOTOLOVÁ, Eva, 2011 *Vzdělávání Romů*. 2. rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-802-4702-773.

TESAŘ, Filip a Marek JAKOUBEK, 2007. *Etnické konflikty: psychologické důvody sociálního vyloučení Romů*. Praha: Portál. ISBN 978-807-3670-979.

BINDER, Tomáš. *Porodnictví*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2011, 297 s. ISBN 978-802-4619-071.

Internetové odkazy

Romove.radio. Dostupné z: <http://romove.radio.cz/cz/clanek/18901>

Moderní babictví. 2003, roč. 2003, č. 2. Dostupné z: <http://www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2003-2/>

Romské tradice. *Pomoc knihoven při vzdělávání Romů: Oborová práce* [online]. 2004 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/~dopitova/op-romtrad.html>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – dotazník	I.
Příloha B – fotografie	II.

Příloha A – dotazník

Dobrý den,

jsem studentka Vysoké školy zdravotnické o.p.s. v Praze a dovoluji si vás požádat o vyplnění mého dotazníku. Tento dotazník je anonymní a slouží pouze jako součást mé bakalářské práce na téma Prožívání těhotenství a porodu u romských žen. Tento dotazník mapuje plánování rodičovství, těhotenství a porod v romské menšině. V každé otázce prosím zakroužkujte pouze 1 odpověď. Vyplnění tohoto dotazníku trvá přibližně 10 minut.

Moc děkuji za ochotu.
Praha

Petra Běláková, studentka VŠZ

Otázka č. 1

Jaký je váš věk?

.....

Otázka č. 2

Kolik máte nyní dětí?

1. 1 dítě
2. 2 děti
3. 3 děti
4. 4 a více

Otázka č. 3

Kolik dětí plánujete nebo jste plánovala?

1. 1
2. 2
3. 3

4. 4 a více

Otázka č. 4

V kolika letech jste poprvé otěhotněla?

.....

Otázka č. 5

Byla vaše těhotenství plánovaná?

1. Ano všechna
2. Ano většina
3. Pouze první těhotenství
4. Ne

Otázka č. 6

Brala (berete) jste antikoncepci?

1. Ano
2. Ano, ale otěhotněla jsem
3. Ne, ale chci brát antikoncepci
4. Ne a nechci brát antikoncepci

Otázka č. 7

Žijete nyní s biologickým otcem dítěte (dětí)

1. Ano, všechny děti jsou s jedním partnerem
2. Ano, ale pouze některé děti jsou nynějšího partnera
3. Ne, nežiji

Otázka č. 8

Navštěvujete (navštěvovala) pravidelně gynekologa v těhotenství?

1. Ano, pravidelně
2. Občas jsem prohlídku vynechala
3. Ne

Otázka č. 9

Absolvovala jste doplňková vyšetření v těhotenství (ogtt, stomatologie, ekg)?

1. Ano
2. Jen některá
3. Ne

Otázka č. 10

Pokud jste v otázce č. 9 odpověděla Ne

1. Z jakého důvodu jste neabsolvovala doplňková vyšetření?

.....

Otázka č. 11

Připravovala jste se na porod? (předporodní kurzy, informace)

1. Chodila jsem na předporodní kurzy
2. Četla jsem informace na internetu
3. Čerpala jsem informace od příbuzných
4. Vůbec jsem se nepřipravovala

Otázka č. 12

Dodržovala jste romské zvyky týkající se těhotenství a porodu?

1. Ano
2. Jen některé
3. Ne, ale znám je
4. Ne, neznám je

Otázka č. 13

Byl vám umožněn porod dle vašich romských zvyků a přání?

1. Ano
2. Ne
3. Nikdo se mě neptal
4. Nevím

Otázka č. 14

Byl otec dítěte u porodu?

1. Ano
2. Ne, ale chtěl být
3. Ne, nechtěla jsem
4. Ne, nechtěla jsem z důvodu romských pověr o porodu

Otázka č. 15

Byla jste spokojená s péčí personálu v porodnici?

1. Ano
2. Ne, nelíbilo se mi chování k mé osobě
3. Nevím

Otázka č. 16

Setkala jste se v porodnici s rasovými předsudky?

1. Ano, ze stran personálu
2. Ano, ze stran pacientek
3. Ne
4. Nevím

Příloha B - fotografie

(osoby uveřejněné na fotografii, nebo jejich zákonní zástupci souhlasí s umístěním své osoby, nebo svých dětí do bakalářské práce)

Foto: Autorka

Foto: Autorka